

Adorp 2012

Hoe waarderen inwoners van Adorp hun leefomgeving?

Waarde(n)volle ruimte!

Adorp in 2012

Hoe waarderen inwoners van Adorp hun leefomgeving?

In opdracht van
Vereniging Dorpsbelangen Adorp
Gemeente Winsum

Hanzehogeschool Groningen
Kenniscentrum NoorderRuimte
Jannie Rozema
November 2012

Samenvatting

In het najaar is door het Kenniscentrum NoorderRuimte van Hanzehogeschool Groningen onderzoek gedaan naar de waardering van de leefomgeving van het dorp Adorp (gemeente Winsum). Adorp is een eeuwenoud wierdedorp in het vroegere stroomdal van de Hunze ten noorden van de stad Groningen. Het dorp Adorp telt 530 inwoners, met het buitengebied erbij ongeveer 650 inwoners. De laatste tien jaar is het inwoneraantal ongeveer gelijk gebleven. De opdrachtgever voor het onderzoek was de Vereniging Dorpsbelangen Adorp, gefaciliteerd door de gemeente Winsum. Het bestuur van de Vereniging Dorpsbelangen Adorp is voornemens een dorpsvisie voor Adorp uit te brengen. Dit inwonersonderzoek wordt gebruikt om doelen en actiepunten voor deze dorpsvisie te vinden. De onderzoeksvraag voor dit onderzoek luidde:

Welke waardering geven inwoners van Adorp aan hun leefomgeving?

Hierbij gaat het om de waardering van aspecten uit vier domeinen van de leefomgeving:

- a. de woonsituatie;
- b. de voorzieningen;
- c. het sociale klimaat;
- d. het organiserend vermogen.

In oktober 2012 hebben 387 inwoners van Adorp meegedaan aan een schriftelijke vragenlijst, hiermee is de totale respons 73%. De respons kwam uit de groep van kinderen tussen 6 en 12 jaar en van de groep inwoners van 13 jaar en ouder. De gegevensverwerking van dit onderzoek is op een betrouwbare wijze uitgevoerd. De respondentgroep is qua geslacht en leeftijd representatief voor de bevolking in Adorp. Bijna alle inwoners zijn uit Noord-Nederland afkomstig, een kwart van de inwoners woont zijn hele leven in Adorp. De betrokkenheid bij het dorp is (redelijk) groot.

De 28 kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar vinden Adorp een leuk dorp, omdat ze er naar school gaan en na schooltijd hun gang kunnen gaan. Bijna alle kinderen spelen na schooltijd bij vriendjes of thuis. Kinderen vinden het in hun eigen buurt wel veilig, maar geven aan dat auto's op de Provincialeweg door het rode stoplicht rijden en beboet moeten worden. De dorpsactiviteiten zijn leuk, maar spelweken en kinderdisco mogen best wel vaker worden georganiseerd. Zonder de

jaarlijkse kermis is Adorp een saai dorp. De kinderen hebben ideeën over winkels, speeltuinen, een skatebaan, een zwembad en een speelbos.

De 359 inwoners van 13 jaar en ouder waarderen Adorp als leefomgeving positief. Vergeleken met een eerder dorpsonderzoek is de algemene waardering voor Adorp stabiel, namelijk een 7.7 (in 2012) tegenover een 7.5 voor de woonomgeving (in 2008). Op deelaspecten is de waardering in 2012 grotendeels positiever dan in 2008.

	Rapportcijfers	Waardering
Adorp als Leefomgeving	7.7	++
1. Woonomgeving	7.3	+
2. Voorzieningen	7.3	+
3. Sociale omgeving	7.1	+
4. Organiserend vermogen	7.0	+

Inwoners van Adorp zijn gehecht aan Adorp en waarderen hun **woonomgeving** positief. Zij waarderen de rust en de ruimte van het Reitdiepdal en het landelijke en dorpse karakter van Adorp. De nabijheid van de Stad (Groningen) is voor menig nieuwkomer de hoofdreden geweest om zich in Adorp te vestigen. Dit zijn naast de kwaliteiten van de eigen woning de belangrijkste woonmotieven. De meeste inwoners bezitten een eigen woning, waarover zij zeer tevreden zijn. Een kwart van de inwoners wil de woning verder verduurzamen door het energieverbruik terug te dringen of zelf energie op te wekken. Iets minder dan de helft van de inwoners wil de rest van zijn / haar leven in Adorp blijven wonen. Zij die aangeven ooit te willen verhuizen, zullen voorlopig blijven wonen in Adorp, zodat een grootscheepse uittocht niet verwacht hoeft te worden. Verhuisplannen worden ingegeven door de wens om dichtbij voorzieningen te wonen en omdat het onderhoud van huis en tuin te zwaar wordt. De verhuiscapaciteit onder jongeren die op zichzelf willen gaan wonen in de stad is sterk aanwezig. (Bijna) iedereen voelt zich in Adorp 24 uur per dag veilig, maar de ervaren verkeersveiligheid laat te wensen over, bijvoorbeeld doordat automobilisten door het rode stoplicht rijden bij de oversteekplaats bij 't Witte Hoes. Inwoners wensen in groten getale wandelpaden als

dorpsommetjes alsmede veilige en verlichte fietspaden. Als probleem in de fysieke omgeving worden de hondenpoep en de verkeersdrukke aangeduid.

Bijna alle inwoners van Adorp redden zichzelf en als dat moeilijker zou worden, verwachten zij dat familie en buren hen zullen ondersteunen. De dagelijkse boodschappen worden overal in de regio gehaald, daarbij is de auto het vervoermiddel. Inwoners gebruiken bijna allemaal (actief) het internet; degenen die dat niet doen, zijn boven de 65 jaar. De basisschool, het dorps huis en het verenigingsleven zijn gewaardeerde **voorzieningen** in Adorp. De verenigingen in Adorp voor dorpsbelangen, volksvermaken, volleyballen, voetballen, hengelen, toneelspelen, zingen, biljarten, etc. hebben een gezamenlijk ledenbestand met de omvang van het dorp. Inwoners zouden graag voorzieningen als een winkel en een treinstation in Adorp terugzien. In Adorp zijn 39 inwoners met plannen voor (nieuw) ondernemerschap, bijvoorbeeld op het terrein van recreatie en horeca, duurzame energie en een landwinkel. Deze nieuwe ondernemers kunnen met hun ideeën een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in Adorp.

Bijna alle inwoners geven aan zich **sociaal verbonden** met Adorp te voelen. Dat blijkt uit hun sociale netwerk: bijna alle inwoners hebben contacten met mede-inwoners. Inwoners die hun hele leven in Adorp woonden, hebben relatief de meeste sociale relaties in Adorp, inwoners die van elders kwamen, hebben minder sociale contacten in het dorp. Er zijn 48 mensen die geen behoefte hebben aan contacten in het dorp, zij voelen zich ook minder betrokken bij Adorp en willen binnenkort verhuizen. Tien mensen in alle leeftijden voelen zich eenzaam in Adorp. Nieuwkomers voelen zich goed ontvangen. Het merendeel van de inwoners heeft een goede relatie met de buren. Tussen buren en dorpsgenoten is sprake van onderlinge dienstverlening. Inwoners treffen elkaar buiten op straat en bij iemand thuis. De dorpsactiviteiten worden gewaardeerd omdat de onderlinge band daardoor versterkt wordt, drie kwart van de inwoners doet ergens aan mee. Bijna iedereen vindt saamhorigheid belangrijk en dorps tradities moeten vooral blijven. Als probleem in de sociale omgeving wordt aangegeven dat nieuwkomers in Adorp zich minder betrokken zouden voelen (wat niet zo is) en dat inwoners minder tijd hebben voor het verenigingsleven. Ook in 2012 geven inwoners aan dat buren ruzie hebben en dat ze last hebben van mede-inwoners.

Het **organiserend vermogen** van Adorp wordt positief beoordeeld. Op dit moment zijn er 134 inwoners (34%) die actief lid zijn van een dorpsvereniging en / of in een bestuur of commissie zitten. De besturen van de diverse dorpsverenigingen worden **positief** gewaardeerd. De bereidheid onder de inwoners om zich voor Adorp in te zetten is groot: 80% van de inwoners bestuurt of wil besturen en zich inzetten voor de eigen buurt of in het dorp of in ruil voor een dorpsbudget meedoen aan onderhoudsklussen in de openbare ruimte. 36 inwoners verklaren zich bereid om in een bestuur van een dorpsvereniging of -commissie te stappen. Het ondernemerschap in Adorp kan versterkt worden met de 39 potentiële ondernemers, in het kader van de leefbaarheid willen zij met hun activiteiten geen overlast veroorzaken. Tot slot vinden de inwoners dat de dorpsbelangen van Adorp goed worden behartigd, maar men onderschrijft min of meer dat er een dorpsvisie moet komen. De samenwerking met andere dorpen wordt door de helft van de inwoners toegejuicht.

Gegeven de constatering dat 80% van de inwoners zich op de een of andere wijze wil inzetten voor Adorp, liggen hier mooie kansen voor nieuwe initiatieven in Adorp. Bij dit onderzoeksrapport verschijnt een adviesrapport ten behoeve van een dorpsvisie – *Adorp maakt het Beter. Adviezen voor een dorpsvisie* (Rozema en Bovenhoff, 2013).

Bo (8 jaar) tekende de molen Aeolus

Voorwoord

Aan de reeks van dorpsonderzoeken van het Kenniscentrum NoorderRuimte – Hanzehogeschool Groningen is Adorp toegevoegd. Door de dorpsonderzoeken dragen wij bij aan kennisontwikkeling hoe dorpsbewoners samen zorgen voor een goede leefomgeving. Dit dorpsonderzoek werd in opdracht van de Vereniging Dorpsbelangen Adorp uitgevoerd met als hoofddoel om aanbevelingen te geven voor de inhoud van een dorpsvisie voor Adorp.

De volgende personen werkten mee het onderzoek en worden daarvoor van harte bedankt:

- De schoolkinderen en de leerkrachten van de basisschool De Wierde;
- Bo, Hanna en Iris voor de mooie tekeningen die zij over Adorp maakten;
- Alle inwoners van Adorp, die meededen aan het inwonersonderzoek;
- Het bestuur van Vereniging Dorpsbelangen Adorp voor hun inzet bij het inwonersonderzoek. Bestuursleden verspreidden zelf de vragenlijsten in het dorp en bij het ophalen werden de inwoners verrast met een bonbon. Dit heeft mede geleid tot de hoge respons van het inwonersonderzoek.
- Speciaal ook Yke de Jong en Johannes Nijmeijer, bestuursleden van Dorpsbelangen, die als contactpersoon fungeerden voor de onderzoekers met Adorp;
- De drie derdejaarsstudenten van de opleiding Vastgoed & Makelaardij (Hanzehogeschool Groningen), die ondersteuning boden bij de verwerving en verwerking van de onderzoeksgegevens: Diederick Jubbega, Roderik Kiel en Nick Witte. Zij hebben werkelijk hun beste beentje voorgezet bij het invoeren van alle inwonergegevens in een statistisch programma.

In november en december 2012 zijn door Mariëlle Bovenhoff en Jannie Rozema, onderzoekers van het Kenniscentrum NoorderRuimte aanvullende interviews gehouden. De resultaten hieruit zijn of verwerkt in dit onderzoeksrapport of in het adviesrapport voor de dorpsvisie met de titel *“Adorp maakt het Beter. Adviezen voor een dorpsvisie”*. Het was ons een genoegen om voor Adorp in de weer te zijn!

Inhoud

Samenvatting

Voorwoord

1. Adorp

- 1.1 Adorp
- 1.2 Dorpsvisie
- 1.3 Leefbaarheid
- 1.4 Inwonersonderzoek
- 1.5 Leeswijzer

2. Methode van onderzoek

- 2.1 Kindervragenlijst en
inwonersvragenlijst
- 2.2 Respondenten
- 2.3 Gegevensverwerving

3. Resultaten

- 3.1 Leve de kermis!
- 3.2 Waardering van de leefomgeving
- 3.3 Wie zijn de respondenten?
- 3.4 Typering van Adorp
- 3.5 Het wonen
- 3.6 De woning
- 3.7 Veiligheid en mobiliteit
- 3.8 Voorzieningen
- 3.9 Sociale omgeving
- 3.10 Dorpsactiviteiten
- 3.11 Ondernemen
- 3.12 Inzet voor Adorp
- 3.13 Goede ideeën voor Adorp
- 3.14 Vervolggesprekken

4. Conclusie en discussie

- 4.1 Conclusie
- 4.2 Discussie

Bronnen

Eerdere dorpsonderzoeken
De onderzoeker

Bijlagen

- Bijlage 1. Vragenlijst voor kinderen van 6 – 12 jaar
- Bijlage 2. Inwonersvragenlijst
- Bijlage 3. Begeleidende brief bij de inwonersvragenlijst
- Bijlage 4. Frequentieoverzichten van alle vragen uit de kindervragenlijst
- Bijlage 5. Frequentieoverzichten van alle vragen uit de inwonersvragenlijst
- Bijlage 6. Antwoorden op de open vragen van inwoners- en kindervragenlijst

Deze bijlagen zijn apart gebundeld.

1. Adorp

Na een korte beschrijving van Adorp volgt in dit hoofdstuk de aanleiding voor het inwonersonderzoek. De Vereniging Dorpsbelangen Adorp wil namelijk een dorpsvisie opstellen waar dit inwonersonderzoek aan voorafgaat. In de doelstelling van de vereniging staat het begrip 'leefbaarheid' centraal, dit begrip wordt in het kader van dit onderzoek nader omschreven. Het doel en de onderzoeksvragen van het inwonersonderzoek worden als laatste uiteengezet.

1.1 Adorp

Adorp is een wierdedorp in de gemeente Winsum (tot 1990 nog de gemeente Adorp) met een lange geschiedenis¹. Adorp ligt in het Reitdiepdal, een oud cultuurlandschap waarin het meanderen en de rivierbedding van de Hunze en het Selwerderdiep uit vervlogen tijden nog zichtbaar zijn. Adorp was mogelijk ooit een havenplaats voor aan- en uitvoer van steengoed, glaswerk, huiden, wijn, etc.. In Adorp zijn enkele gebouwen van cultuurhistorische betekenis, dat zijn de kerk en een paar woonhuizen aan de Torenweg, de herberg 't Witte Hoes aan de Provincialeweg en de koren- en pelmolen Aeolus aan de Molenweg. In de directe omgeving van Adorp vindt men overblijfselen van huiswieren, steenhuizen en borgen, grafvelden en een steen- en pannenbakkerij (www.kich.nl). Ten zuiden van Adorp ligt de wierde van Harssens; waar voorheen een borg stond, staat nu een gerestaureerd boerderijtje dat geëxploiteerd wordt door Het Groninger Landschap. Ten westen liggen de gerestaureerde wierde Wierum en het gehucht Wierumerschouw aan het Reitdiep. Ten noorden ligt het buurtschap Hekkum, dat in oude tijden eveneens een haven bezat aan de oever van de Hunze. Het Reitdiepdal, waaronder de Koningslaagte, maakt nu deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die ten zuiden van Adorp al is gerealiseerd. De belangrijkste verkeersverbinding is de N361 tussen Groningen over Adorp naar Lauwersoog (en verder), De N361 verbindt het dorp met de Grote Markt in Groningen in 15 autominuten en 30 fietsminuten, maar doorsnijdt Adorp in een westelijke helft (de oude kern) en een oostelijke helft (de nieuwe wijk).

¹ De Zuiderstraat van Adorp zou de oudste straat van Europa zijn, waarover de predikers Liudger en Walfridus nog gelopen hebben. (Mondelinge mededeling van het bestuurslid Dorpsbelangen Johannes Nijmeijer op 25 september 2012.)

Adorp heeft in de twintigste eeuw de verandering doorgemaakt van een *autonoom* dorp naar een *woondorp*². In een autonoom dorp zijn alle voorzieningen voor het dagelijks leven aanwezig: voor het werk, de zorg, het onderwijs, het sociale en kerkelijke leven en de primaire levensbehoeften. Een woondorp voorziet met name in een woonomgeving – een huis, een erf en een buur(t). Adorp kan zich gelukkig prijzen met een uitgebreid palet aan verenigingen voor dorpsbelangen, sport, muziek en toneel. Het dorpshuis *Artharpe* biedt de inwoners een sportzaal en een ontmoetingsplek voor onder andere 55-plussers. Inwoners en verenigingen kunnen elkaar ook ontmoeten in de herberg 't Witte Hoes, met aan de achterzijde de Jeugdsoos. 't Witte Hoes en de middeleeuwse kerk dienen als culturele ruimte voor jamsessies, concerten en exposities. Adorp heeft een openbare basisschool *De Wierde*, waar circa 80 kinderen uit Adorp, Sauwerd en het buitengebied onderwijs volgen. *De Wierde* maakt deel uit van het Schoolbestuur *tussen Lauwers en Eems*. In de presentatie van het bestuur van Dorpsbelangen Adorp aan de onderzoekers³ komt Adorp als een betrokken en actieve gemeenschap naar voren. Dat blijkt ook uit de website www.adorp.com, waarop de diverse verenigingen allerlei activiteiten aankondigen.

De demografische gegevens tonen dat Adorp een redelijk stabiele bevolking heeft. In Adorp wonen in 2010 530 inwoners⁴, waarvan 270 mannen en 260 vrouwen. De bevolkingscijfers van de laatste twaalf jaar schommelen tussen de 510 en 560, van structurele bevolkingsdaling is geen sprake. De leeftijdsopbouw laat zien dat in 2010 54% van de inwoners boven de 45 jaar is, waarvan 16% boven de 65 jaar (tabel 1). De bevolkingssamenstelling verandert wel: het relatieve aantal ouderen boven de 65 jaar is in de laatste 14 jaar licht toegenomen (van 10% in 1997 tot 16% in 2010) en dat van de kinderen is licht afgenomen (van 20% in 1997 naar 15% in 2010).

² Dit onderscheid komt van Frans Thissen, oud-onderzoeker van de Universiteit van Amsterdam.

³ D.d. 25 september 2012 in Dorpshuis Artharpe

⁴ Dit zijn de inwoners volgens de gebiedsafbakening van het Centraal Bureau van de Statistiek (2011). De gemeente Winsum geeft aan dat er in 2012 658 inwoners zijn. Dat zijn vast de inwoners van Adorp inclusief een deel van de inwoners die verspreid in het buitengebied wonen.

Leeftijdsofbouw Adorp	1997	2001	2004	2008	2010
0 – 14 jaar	20%	19%	18%	15%	15%
15 – 24 jaar)	8%	9%	10%	10%
25 – 44 jaar) 69%	26%	24%	22%	22%
45 – 64 jaar)	35%	35%	40%	38%
65 jaar en ouder	10%	13%	13%	14%	16%
Totaal aantal inwoners Adorp	540	560	560	510	530

Tabel 1. Leeftijdscategorieën in percentages in Adorp (CBS, Gemeente op maat, 1997, 2001, 2004, 2008, 2010)

In de Dorpenatlas van de gemeente Winsum (Oostveen, 2008) wordt een uitgebreide beschrijving van Adorp gegeven voor o.a. wonen, leefbaarheid en problemen in de fysieke en sociale omgeving. Inwoners van Adorp gaven in 2008 een 7.4 voor *waardering van de buurt*, 7.6 voor *sociale cohesie* en een 5.4 voor *openbaar vervoer*. De verkeerssituatie kreeg in 2008 naast de vervuiling en hondenpoep de hoogste prioriteit van de inwoners om als probleem aangepakt te worden. In 2008 was 59% bereid een bijdrage aan de leefbaarheid in de eigen buurt te leveren. De gegevens uit de Dorpenatlas zijn het vergelijkingsmateriaal voor dit inwonersonderzoek uit 2012 (zie paragraaf 4.2).

1.2 Dorpsvisie

Om de lokale belangen te dienen is in 1894 de Vereniging Dorpsbelangen Adorp opgericht. Het doel van de Vereniging is *het behartigen van de belangen van het dorp Adorp alsmede het behouden en indien mogelijk het verbeteren van de leefbaarheid van het dorp Adorp*⁵. Het bestuur fungeert als overlegpartner voor de gemeente Winsum en provinciale overheid en maatschappelijke organisaties over lokale en bovenlokale kwesties. Vanuit het budget dat de Vereniging Dorpsbelangen jaarlijks ontvangt, kunnen plaatselijke activiteiten financieel worden ondersteund. Omdat de vereniging Dorpsbelangen een spilfunctie in en buiten het dorp heeft, adviseert het bestuur andere dorpsverenigingen en initiatiefgroepen actief over uiteenlopende zaken. Zo adviseerde het bestuur de Voetbalvereniging Adorp over de toekomst van de vereniging en de Stichting Speelweide over

⁵ www.adorp.com. Geraadpleegd op 9 november 2012.

de herinrichting van het terrein tussen de Provincialeweg en de Molenweg. Maar het bestuur wordt ook buiten Adorp uitgenodigd om actief mee te denken over zaken die Adorp aangaan, zoals de plannen voor de omlegging van de N361 en de gebiedsinrichting van het Reitdiepdal.

De gemeente Winsum ziet graag dat haar 12 dorpen actief nadenken over hun toekomst en daarvoor een dorpsvisie opstellen. In de visie van de gemeente Winsum staat in een dorpsvisie hoe bewoners en de lokale overheid de leefbaarheid kunnen behouden en verbeteren. In de Notitie Leefbaarheid (2009)⁶ is aangegeven dat de gemeente op drie thema's wil inzetten: de kwaliteit van de fysieke omgeving, de voorzieningen en de sociale cohesie. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) vormt hiervoor het wettelijk kader. De gemeente Winsum waardeert nadrukkelijk dorpsinitiatieven, hetzij door financiële ondersteuning hetzij door complimenten. De gemeente Winsum beschouwt Adorp als een pilotdorp voor hoe een dorp tot een dorpsvisie komt en ondersteunt het proces dan ook financieel.

Begin 2012 heeft het bestuur van Vereniging Dorpsbelangen Adorp het plan opgevat om een dorpsvisie uit te brengen voor Adorp. In de dorpsvisie kan integraal worden aangegeven hoe de leefbaarheid in een dorp zich positief kan ontwikkelen. *Integraal* betekent dat het fysieke (wonen en woonomgeving) en het sociale domein (betrokkenheid en binding) aan bod komen als ook de voorzieningen, de bijdrage van de gemeente en de zelfwerkzaamheid van de bewoners. Aan het Kenniscentrum NoorderRuimte (Hanzehogeschool Groningen) en de Vereniging Groninger Dorpen is gevraagd om het traject van de ontwikkeling van deze dorpsvisie inhoudelijk en procesmatig te ondersteunen.

1.3 Leefbaarheid

De dorpsvisie van Adorp zal aansluiten op de doelstelling van de Vereniging Dorpsbelangen Adorp, namelijk het bevorderen van de *leefbaarheid in Adorp*. We geven een korte uitleg van het begrip *leefbaarheid*. De leefbaarheid in een gebied of gemeenschap kan gezien worden als (1) kennelijke

⁶ Notitie Leefbaarheid (2009). <http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/>. Geraadpleegd op 13 december 2012.

leefbaarheid (een optimale match tussen wat de omgeving biedt en wat de mens nodig heeft), als (2) ervaren leefbaarheid vanuit het perspectief van de mens (in termen van waardering en tevredenheid over voorzieningen, woningen en contacten) en als (3) veronderstelde leefbaarheid vanuit het perspectief van de omgeving (wat de omgeving objectief gezien biedt, bijvoorbeeld aan voorzieningen en woningen). In dit onderzoek zien wij leefbaarheid als de subjectieve waardering van mensen, dus als *‘ervaren leefbaarheid’*. Inwoners geven in dit onderzoek dus aan hoe zij hun dagelijkse leefomgeving beleven en hoe tevreden zij zijn over het wonen, de voorzieningen en de sociale contacten in Adorp. De ervaren leefbaarheid hangt natuurlijk samen met wie de mensen zelf zijn (persoonskenmerken, levensfase of leefstijl). Wat de één *leefbaar* vindt, laat de ander *onverschillig* of maakt een volgende *verhuisgeneigd*. Voor iemand met jonge kinderen levert de aanwezigheid van een dorpsbasisschool leefbaarheid op, een oudere vindt het vertrek van leeftijdsgenoten uit het dorp een aanslag op de leefbaarheid. Leefbaarheid is dus ook een relatief begrip, omdat mensen vanuit verschillende referentiekaders hun waardering geven. Door persoonskenmerken in een leefbaarheidsonderzoek te betrekken, kan men proberen die referentiekaders nader te omschrijven.

Dorpenonderzoeker J.P. Groot (1969) definieerde leefbaarheid als *“de subjectieve waardering van een sociaalruimtelijke situatie met betrekking tot*

- 1. de verwerving van een redelijk inkomen;*
- 2. het genieten van een redelijke mate van sociale zekerheid;*
- 3. de adequate bevrediging van de behoeften aan goederen en diensten door de verzorgende outillage;*
- 4. de verschaffing van woongenot door de fysieke uitrusting;*
- 5. het zich welbevinden in de betreffende sociale eenheid.”*

Dat is een uitgebreide definitie, waarvan tegenwoordig alleen de laatste drie aspecten in de definities van leefbaarheid gebruikt worden: voorzieningen, wonen en sociaal. Mensen verdienen immers door de toegenomen (auto)mobiliteit en de elektronische snelweg hun boterham meestal op

een andere plek dan waar zij wonen. Bovendien zorgt de verzorgingsstaat in ieder geval voor de minimale bestaanszekerheid van haar burgers. Kort en krachtig gezegd houdt leefbaarheid in dat *“men prettig woont en samenleeft, dat men bereikbare en toegankelijke voorzieningen heeft”*. Deze drie domeinen van leefbaarheid worden ook door Movisie, kennisinstituut voor sociale vraagstukken, gehanteerd⁷.

In het huidige maatschappelijk denken ligt de verantwoordelijkheid voor leefbaarheid niet uitsluitend bij de overheid, de gemeente of maatschappelijke instellingen. Burgers zijn belangrijk voor het heel, veilig en schoon houden van hun eigen buurt. Georganiseerde burgers vormen in toenemende mate de spil voor het in stand houden van (nieuwe) voorzieningen voor cultuur, zorg, sport, spel, jeugd, ouderen, energie, etc..⁸ Thissen (2010) concludeert uit zijn dorpsonderzoeken dat leefbaarheid in dorpen en gemeenschappen vaak het resultaat is van gemeenschapsinitiatieven. Die gemeenschapsinitiatieven kunnen volgens hem ontstaan als ‘het dorp’ voldoet aan drie voorwaarden: er is sprake van (1) *ruimtelijke kwaliteit* van woningen en de woonomgeving, 2) een *ontmoetingsruimte* voor inwoners en (3) *voldoende sociaal kapitaal*, dat zijn de hulpmiddelen en bronnen die inwoners samen via hun sociale netwerken hebben en inzetten. Leefbaarheid kan dus niet worden losgezien van het (zelf)organiserend vermogen. Met het (zelf)organiserend vermogen bedoelen we de gezamenlijke inspanning om de leefbaarheid in een gebied te behouden of te verbeteren. Als in een onderzoek naar de waardering van de leefbaarheid wordt gevraagd, betekent dat dus ook, dat inwoners de bijdrage en inspanning van zichzelf en mede-inwoners daarin betrekken. Dat kan de waardering negatief of positief kleuren.

De onderzoeksgroep *Krimp & Leefomgeving* van het Kenniscentrum NoorderRuimte hanteert vier domeinen om uitspraken te kunnen doen over de *ervaren leefbaarheid*: (1) wonen en woonomgeving, (2) voorzieningen, (3) sociaal klimaat en (4) zelforganiserend vermogen (figuur 1). In de dorpsonderzoeken⁹ worden deze domeinen en de daarbij horende domeinaspecten

⁷ Wat is leefbaarheid? www.movisie.nl. Geraadpleegd op 9 november 2012.

⁸ SCP (2012) *Een beroep op de burger. Minder verzorgingsstaat, meer eigen verantwoordelijkheid?*

⁹ Zie ook www.hanze.nl/dorpsonderzoeken

geoperationaliseerd in de mondelinge en schriftelijke gegevensverwerking. Dat is ook in dit dorpsonderzoek van Adorp toegepast. In de opvatting van het Kenniscentrum NoorderRuimte is 'ervaren leefbaarheid' synoniem met 'ervaren kwaliteit van de leefomgeving'.

Figuur 1. Vier domeinen en domeinaspecten voor de leefomgeving.

1.4 Onderzoek in Adorp

Het laatste onderzoek over de ervaren leefbaarheid in Adorp is in 2008 gehouden (Oostveen, 2008). Voor het opstellen van een dorpsvisie zijn actuele gegevens nodig over hoe de inwoners van Adorp hun leefomgeving beleven en waarderen. In dit nieuwe inwonersonderzoek worden – zoals aangegeven - aspecten van de *woonomgeving*, de *voorzieningen*, de *sociale omgeving* en het

organiserend vermogen betrokken alsmede *persoonskenmerken van inwoners*. In het inwonersonderzoek wordt onderzocht of de waardering in bovengenoemde domeinen ook beïnvloed wordt door persoonskenmerken, zoals *leeftijd*, *woonduur* en *betrokkenheid* bij Adorp.

Allereerst wordt in het inwonersonderzoek onderzocht hoe de fysieke omgeving van Adorp ervaren wordt. Bij de fysieke omgeving gaat het vooral om de woning, de omgeving, het verkeer, de veiligheid. Ook wordt onderzocht hoe verbonden inwoners zich voelen met Adorp. Mensen ontwikkelen binding met de plek waar ze wonen, dat kan een emotionele of praktische binding zijn. Binding met een plek ontstaat, doordat men zich er thuis en gelukkig voelt en men er geworteld is door relaties en werk (Hospers, 2012¹⁰). Uit onderzoek blijkt dat de binding met een woonplek groter is naarmate men ergens langer woont of er een eigen woning heeft. In het inwonersonderzoek wordt ook gevraagd naar wat inwoners zelf willen verbeteren aan hun eigen woning en wat volgens hen verbeterd kan worden de woon- en leefomgeving. Als inwoners suggesties voor verbetering hebben, doen zij dat mogelijk ook door hun gehechtheid aan de woning en de omgeving.

Uit het Groningse onderzoek van Gardenier (2012) is gebleken dat de aanwezigheid van dagelijkse voorzieningen geen voorwaarde is om een klein dorp als 'leefbaar' te ervaren. Een groot deel van de dagelijkse voorzieningen bevindt zich in de directe omgeving van Adorp: Groningen, Sauwerd, Winsum en Bedum. In het inwonersonderzoek wordt daarom onderzocht hoe de inwoners hun zelfredzaamheid beoordelen en hoe (auto)mobiel zij zijn in de omgeving. Thissen (2010) gaat ervan uit dat *vitale* dorpen hun eigen gewenste voorzieningen realiseren en in standhouden. Zulke voorzieningen sluiten naadloos aan bij de wensen en behoeften van de inwoners en kunnen eindeloos variëren (een winkel, een marktplaats, een eetvoorziening, een bibliotheek, een dorpscafé, etc.). Daarom wordt onderzocht aan welke voorzieningen men behoefte heeft en dichterbij of in het dorp zou wensen. Naast deze inventarisatie wordt ook onderzocht of in Adorp

¹⁰ Prof. dr. Gert-Jan Hospers (2012). *Hebben dorpen toekomst?* Krimpscafé-lezing (KKNN) in Groningen, 9 februari 2012.

inwoners zijn die (toevallig) die gewenste of een andere voorziening willen realiseren, bijvoorbeeld in het kader van nieuw ondernemerschap.

In het inwonersonderzoek wordt ook onderzocht hoe de inwoners de sociale omgeving van Adorp ervaren. Een gemeenschap met veel sociale binding is potentieel vitaler om de leefbaarheid van de eigen gemeenschap te behouden en te verbeteren. Sociale verbondenheid ziet men terug in (1) de sociale participatie (deelname aan het dorpsleven), (2) de gedeelde opvattingen over normen en waarden (over dorps tradities, over meedoen en saamhorigheid) en (3) de identificatie met elkaar ('Ik ben een Adorper', ervaren verbondenheid met het dorp en de inwoners) (Bolt & Torrance, 2005). In het inwonersonderzoek onderzoeken we opvattingen over waarden, de sociale contacten die inwoners in en buiten het dorp hebben, de identificatie met het dorp en de deelname aan dorpsactiviteiten en het verenigingsleven in Adorp. In het dorpsonderzoek van 2006 bleek dat in Adorp burenen- en relatieproblemen vaker voorkwamen dan in voorgaande jaren en in vergelijking met andere dorpen uit de gemeente Winsum. Daarom wordt in het inwonersonderzoek ook gevraagd welke sociale problemen er zijn, die aangepakt moeten worden.

De gemeente Winsum noemt expliciet in haar Notitie Leefbaarheid (2009) dat inwoners medeverantwoordelijk zijn voor een prettige leefomgeving. Daarom is het van belang om de bijdrage van (georganiseerde) burgers aan de leefbaarheid te onderzoeken. Allereerst wordt onderzocht hoeveel inwoners uit Adorp zich willen inzetten om ideeën te genereren, plannen te maken, fondsen en menskracht te verwerven en vooral de plannen uit te voeren. Als in de dorpsvisie zou komen te staan dat inwoners hun eigen omgeving moeten schoon en heel houden, dan moet uit dit inwonersonderzoek duidelijk zijn geworden dat 'Adorpers' zich wel willen inzetten voor de eigen leefbaarheid. Daarnaast wordt naar de waardering van de bestuurlijke organisatiestructuur in het dorp (o.a. Vereniging Dorpsbelangen Adorp, Stichting Dorpshuis) gevraagd.

De onderzoeksvraag van het inwonersonderzoek luidt:

Welke waardering geven inwoners van Adorp aan hun leefomgeving?

Hierbij gaat het om de waardering van aspecten uit vier domeinen van de leefomgeving (tussen haakjes staan de geclusterde aspecten uit de vier domeinen):

1. de woonomgeving (binding, vestigings- en blijfmotieven, huisvesting, veiligheid);
2. de voorzieningen (zelfredzaamheid, mobiliteit, behoeften);
3. de sociale omgeving (sociale contacten, waarden, deelname dorpsleven);
4. het organiserend vermogen (inzet, ondernemerschap, bestuurlijk dorpskader).

Dit onderzoek geeft weer hoe de subjectieve ervaren leefbaarheid is in Adorp anno 2012. Mede op basis van dit inwonersonderzoek worden adviezen ten behoeve van de dorpsvisie gegeven. Deze onderzoeksresultaten kunnen deels worden vergeleken met die uit 2008, maar kunnen vooral worden gebruikt om waarderingen over Adorp in latere jaren te vergelijken met het jaar 2012.

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe het inwonersonderzoek voor Adorp methodisch is opgezet en uitgevoerd. In hoofdstuk 3 worden de kenmerken en waarderingen van de inwoners beschreven en geanalyseerd. In hoofdstuk 4 worden conclusies uit het onderzoek getrokken en vergeleken met het onderzoek uit 2008. De onderzoeksbijlagen zijn samengevoegd in een aparte bundel bij dit rapport. Bij dit onderzoeksrapport verschijnt ook een adviesrapport: *Adorp maakt het Beter. Adviezen voor een dorpsvisie* (Rozema en Bovenhoff, 2013)¹¹.

¹¹ Op www.hanze.nl/dorpsonderzoeken is dit onderzoeks- en het genoemde adviesrapport te downloaden.

2. Methode van onderzoek

In dit hoofdstuk wordt verantwoord hoe het inwonersonderzoek methodisch is uitgevoerd en of de respondenten aan het onderzoek representatief zijn voor de bevolking van Adorp.

2.1 Kindervragenlijst en inwonersvragenlijst

Voor de kinderen van 6 tot en met 12 jaar is een korte kindervragenlijst (bijlage 1) opgesteld met 11 vragen over school, spelen, hobby's, dorpsactiviteiten en het dorp. De kinderen konden hun ingevulde vragenlijst illustreren met een tekening over het dorp op een bijgeleverd blanco A4-tekenvel. De opdracht voor de tekening was om de weg naar school te tekenen.

Bij het inwonersonderzoek zijn alle inwoners van Adorp ouder dan 12 jaar betrokken. Voor het inwonersonderzoek in Adorp is een vragenlijst (bijlage 2) gebruikt, waarmee in oktober 2012 gegevens zijn verzameld.

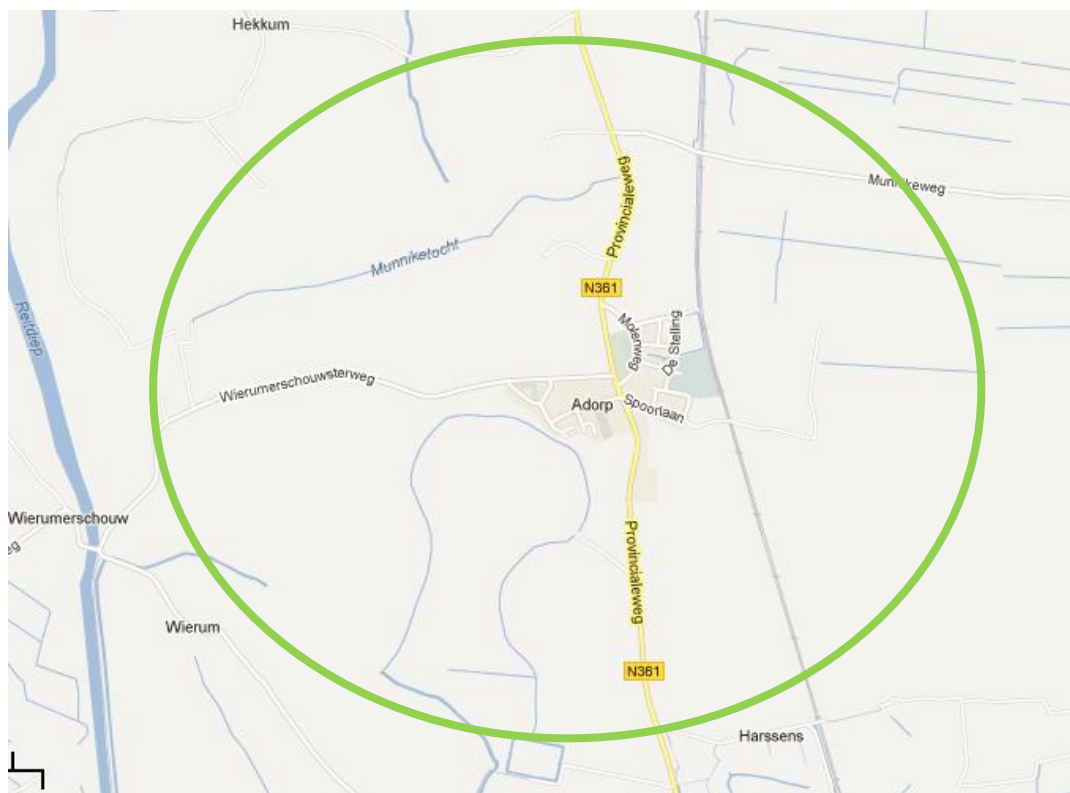
De inwonersvragenlijst is door de onderzoeker van het Kenniscentrum NoorderRuimte van de Hanzehogeschool Groningen opgesteld. Hierbij zijn de ervaringen met eerdere vragenlijsten uit eerdere dorpsonderzoeken gebruikt (Rozema, 2011, 2012). De verschillende domeinaspecten (zie figuur 1) zijn vertaald naar vragen. De vragenlijst heeft meerkeuzevragen in 10 categorieën: uw huishouden, wonen, veiligheid en mobiliteit, voorzieningen, sociale omgeving, dorpsactiviteiten, ondernemen, inzet voor Adorp en ideeën voor Adorp. De vragenlijst telt 69 vragen, waaronder drie open vragen. Een respondent heeft voor het volledig invullen van de vragenlijst zeker twintig minuten nodig. Door de algemene vraagstelling kan het merendeel van de vragenlijst over een paar jaar opnieuw worden gebruikt, zodat Adorp zich met de gegevens uit 2012 kan vergelijken. Hiermee is de vragenlijst ook een instrument om de waardering over de leefomgeving te volgen.

De conceptvragenlijst voor Adorp is voorgelegd aan de bestuursleden van Vereniging Dorpsbelangen Adorp en aan de leden van de klankbordgroep. De klankbordgroep is ingesteld om het traject van de dorpsvisie te begeleiden. De feedback heeft geleid tot enkele bijstellingen en toevoeging van drie vragen over het openbaar vervoer, de Fietsroute Plus en een treinstation in Adorp. De begeleidende brief bij de vragenlijst (bijlage 3) is geschreven vanuit het perspectief van de Vereniging

Dorpsbelangen Adorp en voorzien van logo's van Adorp, de gemeente Winsum en het Kenniscentrum NoorderRuimte van Hanzehogeschool Groningen.

2.2 Respondenten

Het onderzoeksgebied is Adorp en het directe buitengebied, zoals aangegeven in kaart 1.

Kaart 1. Het onderzoeksgebied van Adorp

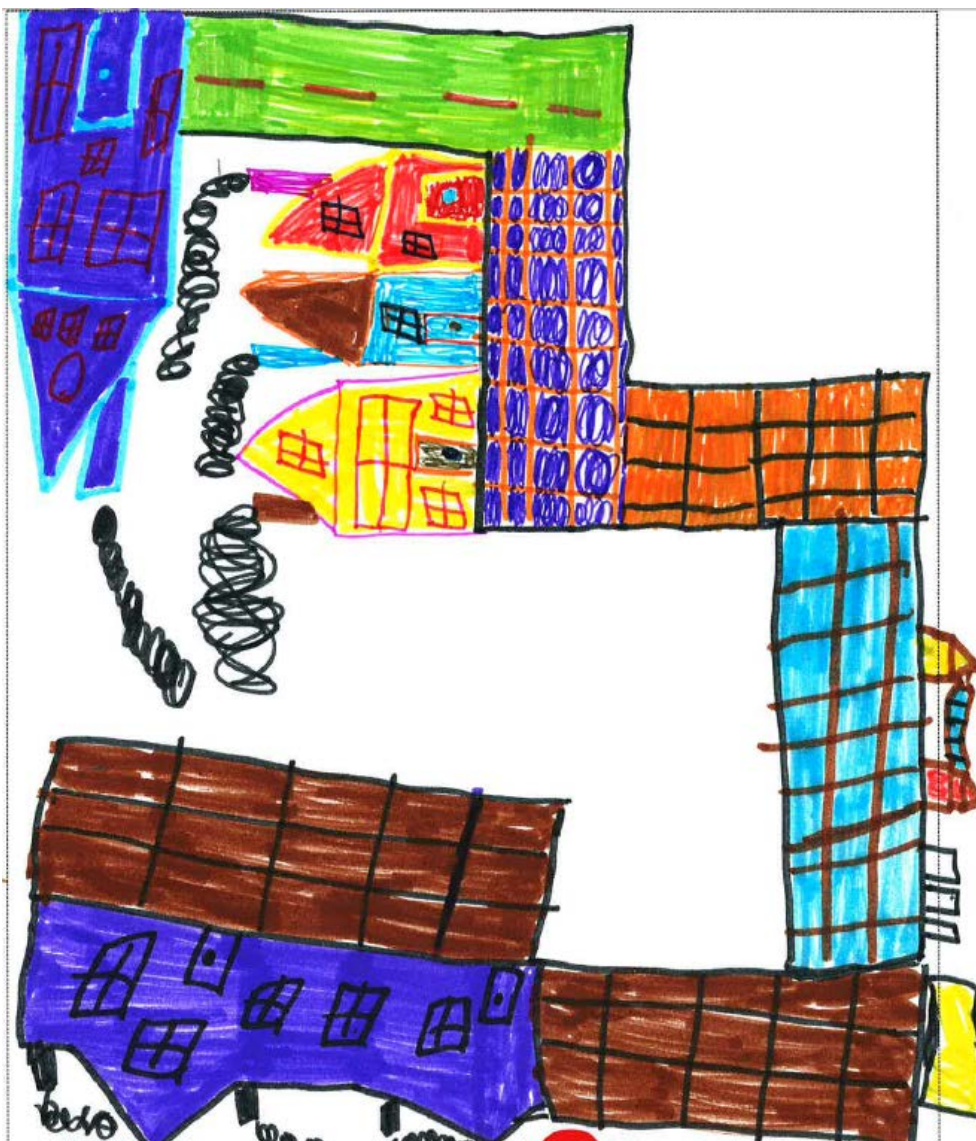
Door het bestuur van de Vereniging Dorpsbelangen Adorp is aangegeven dat ook een aantal inwoners in het directe buitengebied van Adorp bij Adorp horen. Naast de inwoners in de bebouwde kom hebben ook de inwoners van de Wierumerschouwsterweg, Spoorlaan en Provincialeweg (noord) en Provincialeweg (zuid) een vragenlijst ontvangen. In dit rapport is de algemene aanduiding: 'Adorp'.

CBS (2011) geeft voor het dorp Adorp aan dat er totaal 530 inwoners zijn in 230 huishoudens. Het inwoneraantal voor het buitengebied is afhankelijk van waar de grens getrokken wordt, maximaal wonen volgens de gemeente Winsum 658 inwoners in Adorp en het buitengebied. Om de respons te berekenen, is uitgegaan van het totaal inwoners van Adorp, namelijk 530. Omdat in deze 530 ook de niet-geënquêteerde 0 – 6 jarigen zitten, compenseren we in ieder geval op aantallen de niet-meegetelde inwoners uit het buitengebied.

In totaal hebben 28 kinderen tussen 6 en 12 jaar en 359 inwoners ouder dan 12 jaar uit Adorp aan het inwonersonderzoek meegedaan en de vragenlijst ingevuld. Het totale responspercentage is daarmee 73% (namelijk 387 / 530). Voor de inwoners ouder dan 12 jaar kon de respons op huishoudenniveau niet worden berekend. We hoopten dat via de telling van de retourenveloppen te doen. Er zijn 218 retourenveloppen teruggekomen, maar er kwamen ook 36 losse vragenlijsten retour en sommige huishoudens hebben hun vragenlijsten in meer enveloppen geretourneerd. Het bestuur van Dorpsbelangen gaf aan, dat veel huishoudens aan het onderzoek hebben bijgedragen.

Geslacht	Respondenten	Bevolking	Leeftijd	Respondenten	Bevolking
Man	187 (49%)	270 (51%)	0 - 14 jaar	42 (11%)	15%
Vrouw	195 (51%)	260 (49%)	15 – 24 jaar	30 (8%)	10%
			25 – 44 jaar	76 (20%)	22%
			45 – 64 jaar	156 (41%)	38%
			65 en ouder	79 (21%)	16%
	(5 onbekend)			(4 onbekend)	
Totaal	382 (100%)	530 (100%)	Totaal	383 (100%)	100%

Tabel 2. Verdeling naar geslacht en leeftijdsgroepen in totale respondentengroep (n = 387), vergeleken met CBS – gegevens (2011)

Hanna (8 jaar) gaat naar school

In de respondentgroep is de verhouding voor geslacht en leeftijd nagenoeg hetzelfde als in de totale bevolking van Adorp (tabel 2). Hierdoor wordt de totale respondentgroep als representatief voor de hele bevolking van Adorp beschouwd.

Op de basisschool *De Wierde* zitten 34 kinderen tussen 6 en 12 jaar, die in Adorp of het directe buitengebied wonen. Hiervan hebben 28 kinderen een kindervragenlijst ingevuld, dat levert een respons op van 82%. 14 jongens (50%) en 14 meisjes (50%) hebben de vragenlijst ingevuld. Alle leeftijden tussen 6 en 12 jaar zijn vertegenwoordigd (tabel 3). Op basis van deze respons achten we ook de resultaten uit de kindervragenlijst representatief voor alle kinderen uit het gebied van Adorp. Negentien kinderen maakten een tekening over de weg naar school.

Geslacht	Frequentie	Leeftijd	Frequentie	Woonplaats	Frequentie
Jongen	14 (50%)	6 jaar	6 (21%)	Adorp	25 (89%)
Meisje	14 (50%)	7 jaar	5 (18%)	Buiten kern Adorp	3 (11%)
		8 jaar	3 (11%)		
		9 jaar	2 (7%)		
		10 jaar	9 (32%)		
		11 jaar	3 (11%)		
		12 jaar	-		
Totaal	28 (100%)		28 (100%)		28 (100%)

Tabel 3. Kinderen die de kindervragenlijst invulden naar geslacht, leeftijd en woonplaats (n = 28)

In de respondentgroep ouder dan 12 jaar zitten bijna evenveel mannen als vrouwen (tabel 4). Alle leeftijdsgroepen zijn goed vertegenwoordigd. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 51 jaar (met een standaarddeviatie van 18 jaar, dat betekent dat 66% van de respondenten tussen 33 en 69 jaar is). Negen respondenten waren ouder dan 80 jaar, waaronder een 95-jarige. De helft van de respondenten woont in de nieuwe wijk van Adorp (aan de oostkant van de Provincialeweg). De anderen wonen in de oude kern (38%) en aan de Provincialeweg (10%).

Geslacht	Frequentie	Leeftijdsgroepen	Frequentie
Man	173 (49%)	12 - 14 jaar	14 (4%)
Vrouw	181 (51%)	15 - 24 jaar	30 (9%)
		25 – 44 jaar	76 (21%)
		45 – 64 jaar	156 (44%)
		65 en ouder	79 (22%)
			4 onbekend
Totaal	359 (100%)	Totaal	355 (100%)

Tabel 4. Verdeling naar geslacht en leeftijdsgroepen in respondentgroep ouder dan 12 jaar (n = 359 of 355)

De huishoudengrootte van de respondentgroep is vergeleken met de gegevens over Adorp (CBS, 2011). Er zijn 230 huishoudens in Adorp, waarvan een kwart een eenpersoonshuishouden is (tabel 5). Van deze 58 eenpersoonshuishoudens hebben 42 meegedaan aan het onderzoek, dat is een respons van 72%. Voor de tweepersoons- en meerpersoonshuishoudens (vaak gezinnen met kinderen) kan de respons ten opzichte van de bevolking niet worden berekend, omdat er helaas geen correctie kan plaatsvinden voor de respondenten die uit één huishouden kwamen, dat zorgt voor dubbeltellingen van de twee- en meerpersoonshuishoudens. Wel is het duidelijk dat alle huishoudentypen goed vertegenwoordigd zijn. De gemiddelde grootte van een huishouden in Adorp is 2.3 personen (CBS, 2011).

Huishoudengrootte	Respondentgroep	Huishoudensamenstelling	Bevolking
Eenpersoonshuishouden	42 (12%)	Alleenstaanden	58 (25%)
Tweepersoonshuishouden	172 (48%)	Gezinnen zonder kinderen	101 (44%)
Meerpersoonshuishouden	143 (40%)	Gezinnen met kinderen	71 (31%)
Totaal	357 (100%)		230 (100%)

Tabel 5. Huishoudengrootte in respondentgroep (n = 357) vergeleken met CBS – gegevens (2011)

In het onderzoeksgebied staan 240 woningen, volgens de gegevens van CBS (2011) is 75% in eigen bezit. 24% wordt gehuurd, waaronder 20% van een woningcorporatie. Voor Adorp is dat de

Woningstichting Wierden en Borgen uit Bedum. De huizen hebben een gemiddelde WOZ-waarde van € 207.000,- (CBS, 2011).

Ik woon in een	Frequentie	Bevolking
Koopwoning	308 (87%)	75%
Huurwoning	47 (13%)	24%
Totaal	355 (100%)	99%

Tabel 6. Verdeling van woningbezitters en huurders van woningen (n = 355, non respons (nr) = 4)

In de respondentgroep is de groep huishoudens die een huurwoning heeft, mogelijk ondervertegenwoordigd met 13% (tabel 6). Maar ook hier spelen mogelijk de dubbeltellingen per deelnemend huishouden weer een rol, waarvoor niet gecorrigeerd kan worden.

Onder de respondenten is geïnventariseerd wat hun opleidingsniveau is (tabel 7). Van de respondenten heeft 36% een hogere beroeps- of universitaire opleiding, voor 27% is dat een middelbare (beroeps)opleiding. Die verdeling is min of meer gelijk aan die van de Nederlandse beroepsbevolking (tussen 15 en 65 jaar). Qua opleidingsniveau verschillen mannen en vrouwen nauwelijks van elkaar. Er zijn geen gegevens van de gemeente Winsum over het opleidingsniveau in Adorp bekend.

Opleidingsniveau	Frequentie	Ned. bevolking¹²	Man	Vrouw
LO/Basisschool	35 (10%)	8%	21 (12%)	13 (7%)
VMBO/LBO/MAVO	98 (28%)	20%	39 (23%)	58 (32%)
HAVO / VWO / MBO	96 (27%)	40%	40 (23%)	54 (30%)
HBO / WO	128 (36%)	32%	73 (42%)	54 (30%)
Totaal	280 (100%)	99%, 1% onbekend	173 (100%)	179 (100%)

Tabel 7. Hoogste opleidingsniveau in de respondentgroep (n = 357, nr = 2 en vergeleken naar geslacht (n = 352, nr = 7)

¹² Ministerie van OCW (2012). Trends in Beeld 2012, Opleidingsniveau van de Nederlandse bevolking. www.trendsinebeeld.minocw.nl. Geraadpleegd op 7 december 2012.

Van de respondenten is bekend hoe hun dagelijkse bezigheden eruit zien (tabel 8). Iets meer dan de helft van de respondenten is betaald werkzaam. Een derde deel van de respondenten is zonder betaald werk, onbetaald werkzaam of gepensioneerd. Vijftien respondenten geven aan (agrarisch) ondernemer te zijn. Ook hebben 23 scholieren in het middelbaar onderwijs en 10 studenten in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs de vragenlijst ingevuld.

Dagelijkse bezigheden	Frequentie
Betaald werkzaam	187 (53%)
Onbetaald werkzaam, zonder betaald werk, pensioen	119 (34%)
(Agrarisch) ondernemer	15 (4%)
Scholier of student	33 (9%)
Totaal	354 (100%)

Tabel 8. Verdeling naar dagelijkse activiteiten (n = 354, nr =5)

In de vragenlijst is niet geïnventariseerd welk beroep in welke sector wordt uitgeoefend. De gemeente Winsum heeft over dit kenmerk voor Adorp geen gegevens. Van de respondentgroep heeft 73% twee inkomens, 27% van de huishoudens heeft één inkomen. Twintig respondenten hebben deze vraag niet ingevuld.

Samengevat is de respondentgroep van de kinderen tussen 6 en 12 jaar en de inwonersgroep ouder dan 12 jaar representatief voor *geslacht* en *leeftijd*. Er hebben voldoende huishoudens met verschillende huishoudengrootte aan het inwonersonderzoek meegedaan. Naast woningbezitters heeft ook een niet te kleine groep huurders meegedaan. De verschillende opleidingsniveaus zijn goed vertegenwoordigd. Hierdoor nemen we aan dat de totale respondentgroep een goede afspiegeling is van de inwoners van Adorp.

2.3 Gegevensverwerving

Het inwonersonderzoek voor kinderen tussen 6 – 12 jaar en voor inwoners ouder dan 12 jaar is door het bestuur van Vereniging Dorpsbelangen Adorp bekend gemaakt via de website www.adorp.com. De aankondiging verscheen op 7 oktober 2012 op de startpagina onder de titel *Dorpsonderzoek start*

met vragenlijst voor alle inwoners. Ook is in de Ommelander Courant van 8 oktober 2012 een bericht over het dorpsonderzoek verschenen: *“Dorpsonderzoek in Adorp moet leiden tot een dorpsvisie”*.

Van woensdag 10 oktober 2012 tot vrijdag 12 oktober hebben bestuursleden van de Vereniging Dorpsbelangen Adorp de vragenlijsten verspreid onder alle huishoudens in Adorp. Aan alle gezinsleden ouder dan 12 jaar zijn vragenlijsten en een retourenveloppe van de Hanzehogeschool Groningen overhandigd. De vragenlijsten werden door de meeste inwoners welwillend in ontvangst genomen. Enkele inwoners gaven aan geen belangstelling te hebben voor het dorpsonderzoek en geen medewerking te willen verlenen.

De vragenlijsten werden tussen woensdag 17 oktober en vrijdag 19 oktober door de bestuursleden weer opgehaald onder dankzegging met een bonbon. Ook was het mogelijk om op twee huisadressen van bestuursleden de vragenlijsten in te leveren. Zeven vragenlijsten zijn per post naar de Hanzehogeschool verzonden en veilig bij de onderzoekers aangekomen.

De kindervragenlijsten zijn door de leerkrachten op de basisschool De Wierde uitgedeeld en weer ingenomen. De kindervragenlijsten werden gedeponereerd in een speciale doos die in de schoolhal stond, deze doos is op vrijdag 19 oktober door een bestuurslid opgehaald.

Op 5 november 2012 was de respons van 359 inwoners (ouder dan 12 jaar) en 28 kinderen tussen 6 en 12 jaar bereikt.

De school van Iris (6 jaar)

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit het inwonersonderzoek beschreven. In paragraaf 3.1 gaat het over de resultaten uit de kindervragenlijst en vanaf paragraaf 3.2 over de resultaten van de inwoners ouder dan 12 jaar. In bijlage 4 staan de frequentieoverzichten van de kindervragenlijst en in bijlage 5 die van de inwonersvragenlijst. In bijlage 6 staan de antwoorden op de verschillende open vragen.

3.1 Leve de kermis!

De 28 kinderen tussen 6 en 12 jaar in Adorp zijn blij met de jaarlijkse kermis, maar er mogen best nog wat *“meer activitijden! Veesten! Speelgebouw! Trampoliennes!”* bij, omdat *“het ietsjes drukker kan, anders is het saai”* in Adorp.

Voor 23 kinderen mogen de winters streng worden, want zij geven aan dat schaatsen op de ijsbaan het allerleukst is in Adorp. Adorp is een leuk dorp, omdat er een school is (71%) en omdat er veel activiteiten (70%) zijn, zoals Sinterklaas en de kermis. Minder geslaagd aan Adorp vinden de kinderen dat er geen winkels zijn (64%).

Na schooltijd spelen de kinderen bij vriendjes (93%) of thuis (79%). Daar wordt vaker gecomputerd (61%) dan geknutseld (29%). Negentien kinderen doen na schooltijd aan sport en drie kinderen rijden paard. Veel kinderen spelen buiten op straat (68%) en op de Speelweide (64%), ook zijn ze op het voetbalveld (in Adorp en Sauwerd) te vinden (54%). Het speeltuintje aan de Wierdestraat wordt door vijf kinderen gebruikt.

Als aan de kinderen wordt gevraagd of ze Adorp veilig vinden, dan vatten zij dat op als een vraag naar ‘verkeersveiligheid’. De helft van de kinderen vindt het soms onveilig, omdat auto’s te hard rijden (in de straat) of door het rode stoplicht rijden (6 keer genoemd). De kinderen die het wel veilig vinden (44%), geven aan dat er (in hun buurt) weinig auto’s rijden of dat ze overal alleen heen durven gaan. Aan de kinderen is ook gevraagd of ze veilig in hun straat kunnen spelen. 75% van de kinderen antwoordde dat dát meestal wel het geval is. Voor drie kinderen is de straat nooit een veilige plek om te spelen.

De jaarlijkse kermis is de leukste dorpsactiviteit. Zeventien kinderen schrijven spontaan '*kermis*' op. De andere jaarlijkse activiteiten zoals Sint Maarten, Sinterklaas en Paaseieren zoeken worden minder vaak genoemd. Ook de kindervoorstelling (tijdens de kermis) wordt maar twee keer genoemd, maar misschien hoort die gewoon bij de 'kermis'.

De kinderen hebben goed nagedacht over wat ze missen in Adorp en welke goede ideeën ze daarom voor hun dorp hebben: winkels, speeltuinen dichtbij huis, een skeeler- of skatebaan, een zwembad of een zwemwaterplas, georganiseerde spelweken, creatieve dingen voor kinderen, kinderdisco en meer natuur en een speelbos. Een aantal kinderen is omgevingsbewust en maakt zich zorgen over zwerfafval en hondenpoep. Ook wil een kind een flitspaal achter het stoplicht, zodat het rijden door het stoplicht wordt bekeurd. In een uiterste geval moet "de weg verdwijnen".

3.2 Waardering van de leefomgeving

De respondenten (ouder dan 12 jaar) hebben in rapportcijfers aangegeven hoe zij Adorp waarderen voor de leefomgeving als totaal en voor negen afzonderlijke aspecten (tabel 9). De negen aspecten zijn de woning, de veiligheid, de wegen en paden, de voorzieningen, de sociale gemeenschap, de dorpsactiviteiten, het ondernemen en de inzet voor Adorp. Deze vragen zijn door 85% tot 96% van de respondenten beantwoord.

De respondenten geven Adorp een ruime voldoende (7.7). Alle negen aspecten scoren ook voldoende, de hoogste gemiddelde rapportcijfers zijn voor de woning (een 7.9) en de woonomgeving (een 7.6). De laagste rapportcijfers zijn voor het ondernemen (een 6.3) en voor de wegen en paden (een 6.7). Opvallend is dat de oordelen nogal uiteenlopen: er worden (hele) lage én (hele) hoge cijfers voor één aspect gegeven. Toch is de standaarddeviatie is overwegend laag, dat betekent dat de meeste respondenten dichtbij het gemiddelde rapportcijfer zitten. In de paragrafen vanaf 3.4 worden de resultaten voor deze negen aspecten nader beschreven.

Waardering Leefomgeving	Gemiddelde (s.d.)	Modus	Mediaan	Spreiding	R
Totaalbeoordeling	7.68 (.95)	8	8	3 – 10	87%
<i>Aspecten van leefomgeving:</i>					
1. De woning	7.93 (.92)	8	8	4 – 10	96%
2. Het wonen	7.60 (1.11)	8	8	3 – 10	94%
2. De veiligheid	7.12 (1.04)	7	7	4 – 10	94%
3. De wegen en paden	6.68 (1.03)	7	7	2 – 10	96%
4. De voorzieningen	7.39 (1.02)	7	7	2 – 10	94%
5. De dorpsactiviteiten	7.20 (1.01)	7	7	3 – 10	93%
6. De sociale omgeving	7.10 (1.09)	7	7	1 – 10	93%
7. Het ondernemen	6.29 (1.10)	6	6	3 – 10	85%
8. Inzet besturen in Adorp	7.42 (.99)	8	7	4 – 10	90%
9. Inzet inwoners Adorp	7.37 (.96)	7	7	3 – 10	94%

Tabel 9. Waardering in gemiddelde rapportcijfers voor de kwaliteit van de leefomgeving (s.d. = standaarddeviatie, modus = antwoord dat het meest voorkomt, mediaan = middelste antwoord van de waarnemingen); spreiding van de rapportcijfers geeft aan wat het laagste antwoord en het hoogste antwoord is; R = responspercentage, aantal respondenten, dat ligt tussen 306 en 346.

3.3 Wie zijn de respondenten?

In paragraaf 2.2 is een begin gemaakt met de beschrijving van de respondentgroep aan de hand van de persoonskenmerken *geslacht*, *leeftijd*, *woonplaats*, *huishoudengrootte*, *woningbezit*, *opleidingsniveau* en *dagelijkse activiteiten en inkomen*. Deze kenmerken zijn gebruikt om te onderzoeken of de respondentgroep representatief is voor alle inwoners van het onderzoeksgebied, wat in hoge mate het geval is. In deze paragraaf komt een aanvullende beschrijving van de respondenten in termen van

- Waar komen ze vandaan (geboorteplaats, vorige woonplaats)?
- Spreken ze de Groningse taal?
- Hoe lang wonen ze al in Adorp?
- Voelen ze zich betrokken bij het dorp?

- Hoe zien zij zichzelf als Adorper?
- Hebben ze familie, vrienden, kennissen of collega's in de buurt wonen?

De *geboorteplaats* van de respondenten is geordend naar Adorp, de regio (andere plaatsen in de gemeente Winsum en in aangrenzende gemeenten), rest Noord-Nederland (de drie noordelijke provincies), rest van Nederland, buitenland (tabel 10). Hetzelfde is voor de *vorige woonplaats* van de respondenten gedaan. De inwoners van Adorp en omgeving zijn voor 77% noordeling van geboorte. 54 inwoners (16%) zijn geboren in Adorp (bij een latere vraag geven 68 inwoners = 19% aan in Adorp te zijn geboren). Van de 133 inwoners uit de regio, zijn 114 inwoners (34%) geboren in Groningen. Het zou kunnen, dat het hier deels ook geboortes in een Gronings ziekenhuis betreft, terwijl men vervolgens getogen is in Adorp. Dat verklaart de 72 inwoners (21%), die aangeven hun hele leven al in Adorp te wonen.

Het percentage noordelingen wordt nog groter, als men kijkt naar de *vorige woonplaats*, dan is meer dan 93% uit Noord-Nederland afkomstig. De stad Groningen wordt veelvuldig aangegeven als *vorige woonplaats* (namelijk door 39%). Adorp is blijkbaar voor Stadgers een goede volgende stap in de wooncarrière. Winsum is na Groningen de meest genoemde *vorige woonplaats*, aangegeven door 8% van de respondenten. Deze inwoners zijn dichterbij de stad Groningen gekropen.

Herkomst	Geboorteplaats	Vorige woonplaats
Adorp	54 (16%)	72 (21%)
Regio	133 (39%)	208 (61%)
Noord-Nederland	73 (21%)	37 (11%)
Rest Nederland	69 (20%)	21 (6%)
Buitenland	11 (3%)	4 (1%)
Totaal	340 (100%)	342 (100%)

Tabel 10. Verdeling van respondenten naar geboorteplaats (n = 340, nr = 19) en vorige woonplaats (n = 342, nr = 15)

Adorp is een Gronings dorp, dus is het interessant om te weten in welke mate het Gronings als voertaal nog gebruikt wordt (tabel 11). Iets meer dan de helft (52%) spreekt het Gronings in meer of mindere mate, 43% spreekt het Gronings niet.

Gronings spreken	Frequentie
Ja, in het Gronings opgevoed	106 (30%)
Ja, ik heb later geleerd het te spreken	34 (10%)
Een beetje, ik doe mijn best om het te spreken	44 (12%)
Ik spreek de taal of dialect van een andere provincie	22 (6%)
Nee	152 (43%)
Totaal	358 (100%)

Tabel 11. De mate waarin de Groningse taal wordt gesproken (n = 358, nr = 1)

De helft van de respondenten woont in Adorp langer dan 21 jaar en 21% woont er 41 jaar of langer (tabel 12). De gemiddelde woonduur van de respondenten in Adorp is 24.9 jaar (met een standaarddeviatie van 20 jaar). Dat betekent dat 66% van de respondenten tussen 4.9 en 44.9 jaar in Adorp woont.

Woonduur in Adorp	Frequentie	Cumulatief oplopend	Cumulatief aflopend
0 – 5 jaar	44 (12%)	12%	+ 100%
6 – 10 jaar	46 (13%)	25%	88%
11 – 15 jaar	59 (16%)	42%	75%
16 – 20 jaar	40 (11%)	53%	59%
21 – 25 jaar	39 (11%)	64%	48%
26 – 30 jaar	26 (7%)	71%	37%
31 – 35 jaar	9 (3%)	74%	30%
36 – 40 jaar	20 (6%)	80%	27%
41 – 45 jaar	15 (4%)	84%	21%
46 – 50 jaar	15 (4%)	88%	17%
51 jaar en langer	42 (12%)	+ 100%	13%
Totaal	355 (100%)		

Tabel 12. Verdeling naar woonduur in Adorp in 5-jaarsperioden (n = 355, nr = 4). Door afrondingen zijn de percentages ietwat verschillend en is de som meer dan 100%.

Bijna alle jongeren van de leeftijdsgroepen tot 25 jaar wonen er net zo lang als hun leeftijd is (tabel 13). 71% van de oudere respondenten (65+) woont al 26 jaar of langer in of bij Adorp, deze groep is

honkvast. Opvallend is dat de helft van de leeftijdsgroep 26 – 45 jaar het kortst (1 – 10 jaar) in Adorp woont. Dat zijn de jonge(re) inwoners die zich dus *recent* in Adorp hebben gevestigd. 68% van de (kleine) groep die in Adorp is geboren, woont al langer dan 26 jaar in Adorp. De respondenten die van ‘elders’ kwamen, wonen zowel kort(er) als lang(er) in en bij Adorp; van hen woont bijvoorbeeld 29% al langer dan 26 jaar in Adorp.

Leeftijdsgroepen	Woonduur			Totaal
	1- 10 jaar	11 – 25 jaar	26 jaar of langer	
12 – 14 jaar	2 (14%)	12 (86%)	-	14 (100%)
15 – 24 jaar	6 (21%)	23 (79%)	-	29 (100%)
25 – 44 jaar	39 (51%)	27 (36%)	10 (13%)	76 (100%)
45 – 64 jaar	34 (22%)	59 (38%)	62 (40%)	155 (100%)
65 jaar en ouder	8 (10%)	15 (19%)	55 (71%)	78 (100%)
Totaal	89 (25%)	136 (39%)	127 (36%)	352 (100%)

Tabel 13. Verdeling van woonduur in de leeftijdsgroepen van alle respondenten (n = 352, nr = 7)

Van der Meer en Thissen (2008) hanteren het begrip *leefpad* om het traject aan te geven van de woonplekken, waar mensen een deel van hun leven doorbrachten. De maat voor het leefpad op locatie X is de verhouding (percentage) tussen de woonduur op locatie X en de leeftijd. Daarmee kun je zuiver meten hoe lang mensen ergens woonden of wonen ten opzichte van hun levensduur. Een voorbeeld: iemand van 63 jaar woont 25 jaar in Adorp. De leefpadscore voor Adorp is dan $100 \cdot \frac{25}{63} = 39.6$. Woont iemand zijn hele leven in Adorp, dan heeft hij de score 100.

Verhouding woonduur / leeftijd	Frequentie
Bijna het hele leven of hele leven in Adorp (score 76 – 100)	92 (27%)
Helft tot driekwart van het leven in Adorp (score 51 – 75)	52 (15%)
Kwart tot helft van het leven in Adorp (score 26 – 50)	98 (28%)
Een kwart van het leven of minder in Adorp (score 1 – 25)	107 (31%)
Totaal	349 (100%)

Tabel 14. Verdeling naar leefpad (verhouding woonduur in Adorp t.o.v. de leeftijd) (n = 349, nr = 10)

In tabel 14 is het leefpad van de inwoners van Adorp in scorecategorieën en in woorden weergegeven. Hieruit blijkt dat 27% van de respondenten bijna zijn / haar hele leven in Adorp woont en bijna een derde van de respondenten woont er korter dan een kwart van zijn / haar leven. 73% van de inwoners is dus ooit van buitenaf in Adorp komen wonen. Overigens kunnen in een huishoudens verschillende leefpaden voorkomen: zo kan een echtgenoot en zijn twee kinderen hun hele leven in Adorp hebben gewoond (met een score 100) en de echtgenote uit liefde en door huwelijk naar Adorp zijn getrokken (score tussen 1 – 25). De gemiddelde leefpadscores van de huishoudens in Adorp kunnen we helaas niet berekenen.

78% van de respondenten voelt zich *zeer tot redelijk betrokken* bij het dorp (tabel 15). De 21% die zich *niet tot nauwelijks* betrokken voelt, komt onder alle leeftijdsgroepen voor. Het lijkt erop dat niet-betrokkenheid meer voorkomt in de jongste leeftijdsgroepen (12 tot 25 jaar).

Betrokken ?	Frequentie	Leeftijdsgroepen				
		12 – 14 jr	15 – 24 jr	25 – 44 jr	45 – 64 jr	≥65 jr
Zeer betrokken	65 (18%)	-	7 (23%)	8 (11%)	31 (20%)	19 (25%)
Redelijk	213 (60%)	6 (43%)	13 (43%)	49 (65%)	97 (63%)	45 (58%)
Nauwelijks	65 (18%)	5 (36%)	6 (20%)	17 (23%)	25 (16%)	12 (16%)
Niet betrokken	12 (3%)	3 (21%)	4 (13%)	1 (1%)	2 (1%)	1 (1%)
Totaal	355 (100%)	14 (100%)	30 (100%)	75 (100%)	155 (100%)	77 (100%)

Tabel 15. Mate van betrokkenheid bij het dorp (n = 355, nr = 4) en verdeeld naar leeftijdsgroepen (n = 351, nr = 6)

Voor de mate van betrokkenheid maakt het enigszins uit of respondenten lang of kort(er) in Adorp wonen (tabel 16). De groep inwoners die langer dan 26 jaar in Adorp woont, is het meest betrokken (90%). Maar de mate van betrokkenheid onder inwoners die er kort of middellang wonen, blijft ook hoog, respectievelijk 76% en 69%. Van de inwoners die tussen 11 en 25 jaar in Adorp wonen zijn 30% niet tot nauwelijks betrokken bij het dorp. Nadere analyse leert dat dit inwoners zijn die een sterkere verhuisintentie hebben dan de overige Adorpers: 44% van hen wil binnen 5 jaar verhuizen tegenover 16% van de totale respondentgroep (zie ook tabel 26). Hieronder vallen ook de jonge inwoners die graag op zichzelf en in de stad willen gaan wonen.

Betrokkenheid	Frequentie	Woonduur		
		1 – 10 jaar	11 – 25 jaar	26 jaar of langer
Zeer betrokken	65 (18%)	9 (10%)	21 (15%)	34 (27%)
Redelijk	213 (60%)	59 (66%)	74 (54%)	79 (63%)
Nauwelijks	65 (18%)	15 (17%)	38 (28%)	11 (9%)
Niet betrokken	12 (3%)	6 (7%)	3 (2%)	2 (2%)
Totaal	355 (100%)	89 (100%)	136 (100%)	126 (100%)

Tabel 16. Mate van betrokkenheid bij het dorp (n = 355, nr = 4) en verdeeld naar woonduur (n = 351, nr = 8)

Als de mate van betrokkenheid wordt bekeken vanuit het *leefpad* (dat is de verhouding van de woonduur tot de leeftijd), dan blijkt dat het voor de betrokkenheid niet uitmaakt of je je hele leven in Adorp woonde of er later bent komen wonen. De totaalpercentages van *zeer* en *redelijk* betrokkenheid liggen voor de vier leefpadcategorieën dicht bij elkaar, respectievelijk 79%, 86%, 74% en 78%. In die zin is de woonduur een iets betere ‘voorspeller’ voor de mate van betrokkenheid.

Leefpad in Adorp	Betrokkenheid bij dorp				
	Ze	Redelijk	Nauwelijks	Niet	Totaal
(Bijna) hele leven	27 (30%)	45 (49%)	16 (18%)	3 (3%)	91 (100%)
Hel	8 (15%)	37 (71%)	7 (14%)	0 (0%)	52 (100%)
Kwart - helft leven	13 (13%)	59 (61%)	20 (21%)	5 (5%)	97 (100%)
Kwart leven - minder	14 (13%)	68 (65%)	20 (19%)	3 (9%)	105 (100%)

Tabel 17. Betrokkenheid van respondenten die korter of langere tijd van hun leven in Adorp wonen (n = 345, nr =14)

Om de identificatie met Adorp te onderzoeken is de stelling “*Ik voel me een echte Adorper*” (tabel 18) voorgelegd. 80% van de respondenten heeft bij deze stelling aangegeven of de uitspraak al dan niet van toepassing was op hem / haar, 20% gaf aan geen mening te hebben en wilde of kon zich hierover (nog) niet uitspreken. De helft van de inwoners voelt zich een Adorper. De inwoners die het langst in Adorp wonen, vinden zich vaker een echte *Adorper* (78%) dan de inwoners die er korter wonen. Misschien dat deze ‘kortwonende’ inwoners in 2030 aangeven ook ‘echte Adorpers’ te zijn als ze er 26 jaar of langer worden... Met andere woorden, inwoners die er kort wonen hebben nog onvoldoende tijd gehad om zich Adorper te gaan voelen?

Echte Adorper?	Frequentie	Woonduur		
		1 – 10 jaar	11 – 25 jaar	26 jaar of langer
Eens	176 (50%)	24 (27%)	57(42%)	94 (78%)
Oneens	104 (30%)	46 (51%)	44 (33%)	13 (11%)
Geen mening	69 (20%)	20 (20%)	34 (25%)	14 (12%)
Totaal	349 (100%)	90 (100%)	135 (100%)	121 (100%)

Tabel 18. Voelt men zich een echte Adorper? totaal (n = 349, nr = 10) en verdeeld naar woonduur (n = 346, nr = 13)

Als men het gevoel van een echte Adorper afzet tegen *het leefpad*, dan voelen de mensen die meer dan de helft van hun leven in Adorp hebben doorgebracht zich veel vaker een echte Adorper (tabel 19). Dus naast het effect van de woonduur (tabel 17) zit in betrokkenheid ook het effect van de geboorteplaats en de relatieve levensduur in Adorp. Eén van de respondenten schrijft ter verduidelijking in de vragenlijst: “*Ich bin ein Adörper*”.

Leefpad in Adorp	Ik ben een echte Adorper			
	Mee eens	Mee oneens	Geen mening	Totaal
(Bijna) hele leven	70 (77%)	14 (15%)	7 (8%)	91 (100%)
Helft - driekwart leven	33 (67%)	8 (16%)	8 (16%)	49 (100%)
Kwart - helft leven	35 (37%)	32 (34%)	28 (30%)	95 (100%)
Kwart leven of minder	33 (31%)	48 (46%)	24 (23%)	105 (100%)
Totaal	171 (50%)	102 (30%)	67 (20%)	340 (100%)

Tabel 19. Gevoel van echte Adorper van respondenten die korter of langere tijd van hun leven in Adorp wonen (n = 340, nr =19)

De respondenten hebben aangegeven of en welke relaties zij in het dorp (of in de buurt) hebben wonen, zoals familieleden (anders dan gezinsleden), vrienden, kennissen en collega's (tabel 20). Iets meer dan een derde deel van de respondenten heeft familieleden in Adorp wonen en iets meer dan de helft heeft er vrienden. Onderzocht is ook welke relaties respondenten die van elders kwamen, in het dorp of in de buurt hebben. Mensen die van elders komen, hebben nagenoeg even vaak de

genoemde relaties in het dorp in vergelijking met de totale groep respondenten. Mensen van elders lijken wel minder familieleden op het dorp te hebben, wat niet onlogisch is als je van elders komt.

Relaties in het dorp	Frequentie	Bij respondenten met herkomst 'elders'
Familieleden (anders dan gezinsleden)	138 (38%)	76 (28%)
Vrienden	206 (57%)	138 (52%)
Kennissen	261 (73%)	174 (73%)
Collega's	54 (15%)	35 (13%)

Tabel 20. Relaties van respondenten in Adorp (n = 359) en van inwoners die ooit van 'elders' kwamen (n = 267)

Welke relaties men heeft, hangt wel samen met het leefpad in Adorp (tabel 21). De respondenten die hun hele leven in Adorp wonen, rapporteren het vaakst dat ze relaties in Adorp hebben (36%), hun gemiddelde gerapporteerde relatie is 2.5; dat komt omdat ze meer dan de andere categorieën er *familie* en meer (maar in iets minder mate) *vrienden* hebben wonen. Toch rapporteert 42% van de inwoners die qua levensduur het kortst in Adorp woont over vrienden op het dorp en 66% van hen over kennissen, waarmee ook deze inwoners voor een deel goed ingebed lijken te zijn in Adorp. Tussen de vier verschillende leefpadcategorieën is er nauwelijks verschil voor het aantal relaties met kennissen.

Leefpad in Adorp	N	Aantal relaties & /N =	Soort relaties in het dorp			
			Familie	Vrienden	Kennissen	Collega's
(Bijna) hele leven	92	229 (36%) = 2.5	73 (79%)	70 (76%)	66 (72%)	20 (22%)
Helft - driekwart leven	52	95 (15%) = 1.8	19 (37%)	34 (65%)	39 (75%)	3 (6%)
Kwart -helft leven	98	173 (27%) = 1.8	24 (24%)	54 (55%)	79 (81%)	16 (16%)
Kwart leven - minder	107	148 (23%) = 1.4	19 (18%)	45 (42%)	71 (66%)	13 (12%)
Totaal	349	645 (100%)	135	203	255	52

Tabel 21. Relaties van respondenten (n = 359) die korter of langere tijd van hun leven in Adorp wonen (645 is het totaal aantal gerapporteerde relaties)

Naar aanleiding van bovenstaande gegevens mogen we concluderen dat de meeste respondenten uit Adorp qua herkomst noordeling zijn en waarvan de helft nog min of meer de Groningse taal spreekt.

De helft van de respondenten woont al langer dan 21 jaar in Adorp. In hoofdstuk 1 werd aangegeven dat voor de sociale verbondenheid *betrokkenheid* en *identificatie* met het dorp belangrijke peilers (en pijlers) zijn. We kunnen constateren dat de betrokkenheid van de respondenten hoger is dan de identificatie met Adorp. De respondenten die al langer dan 26 jaar in Adorp wonen zijn het meest betrokken. De respondenten die de meeste tijd van hun leven in Adorp hebben doorgebracht identificeren zich het meest met Adorp en voelen zich dus vaker een *echte Adorper*; zij hebben ook het uitgebreidste relatienetwerk aan familieleden en vrienden in Adorp. We mogen aannemen dat men blijkbaar in de loop der jaren een band met Adorp opbouwt, dus dat ligt voor nieuwkomers in Adorp nog in het verschiet.

3.4 Typeringen van Adorp

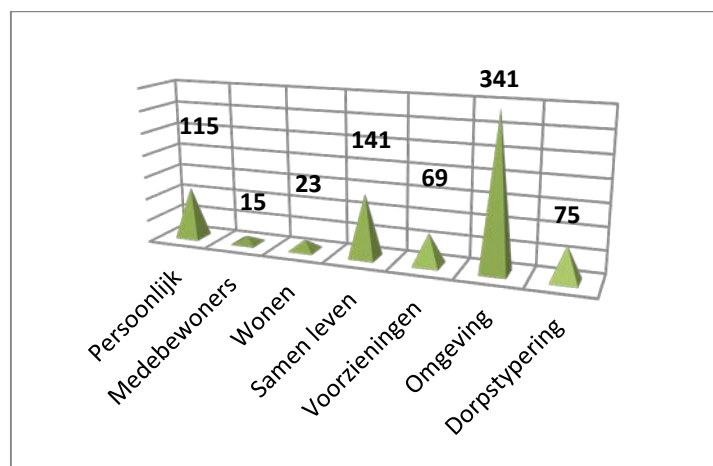
Aan de respondenten is gevraagd om hun associaties met Adorp te geven, waarmee ze mogelijk ook hun emotionele binding met de woonplek aanduiden. Respondenten moesten de volgende zin met drie steekwoorden aanvullen: “*Als ik aan Adorp denk, dan denk ik aan...*”. 88% van alle respondenten heeft steekwoorden gegeven op deze aanvulzin. De woorden zijn geordend in 7 categorieën:

1. een persoonlijke associatie (*huis, thuis*);
2. een associatie met mededorpsbewoners (*buren, medebewoners*);
3. een associatie met wonen (*bijvoeglijk naamwoord + ‘wonen’, bijvoorbeeld ‘mooi wonen’*);
4. een associatie met waarden van het samen leven (*saamhorigheid, betrokkenheid*);
5. een associatie met voorzieningen (*dorpshuis, kerk, school, kroeg*);
6. een associatie met de omgeving (*rust, ruimte, natuur, nabij de stad*);
7. een dorpsypering (*bijvoeglijk naamwoord + ‘dorp’, bijvoorbeeld ‘gezellig dorp’*).

In figuur 2 worden de categorieën en de scores gegeven. De meeste associaties hebben betrekking op de omgeving (341 woorden), gevolgd door waarden voor het samen leven (141 woorden) en de persoonlijke associaties (115 woorden). De volgende woorden zijn vaak opgeschreven: *rust* (154 x), *ruimte* (86 x), *thuis* (59x), *gezelligheid* (56x), *dichtbij de Stad* (32x). De woorden over de omgeving verwijzen naar het landschap, de ligging, de cultuurhistorie, de rust en ruimte. Zo schrijven

respondenten: *“Mooie luchten”, “Lekker wonen in de natuur”, “Rustig wonen onder de rook van Groningen”, “Een fijne veilige jeugd”*. Veruit de meeste steekwoorden dragen een positieve betekenis en verwijzen naar positieve gevoelens en beelden, wij veronderstellen dat de binding van de respondenten met hun woonplek hierin doorklinkt.

Enkele respondenten vestigen de aandacht op zorgelijke punten: *“Geen treinverbinding, slechte busverbinding”, “N361 mag weg / omgelegd”, “te veel import”* en *“zware klei en veel onkruid in de tuin”*. Deze woorden kunnen worden opgevat als bezorgdheid over de woonplek en als een oproep om veranderingen en verbeteringen te realiseren. Verrassende (combinaties van) woorden waren *“Ratjetoe”* en *“Uitschot”* en *“Vrijheid, blijheid en broederschap”*. In bijlage 6 staan alle woorden, die de respondenten opschreven.

Figuur 2. Zes categorieën voor typerende woorden voor Adorp, n=316, nr = 43

3.5 De woonomgeving

Bij het aspect Wonen gaat het om de waardering voor de woonomgeving en de woning. Zoals uit de steekwoorden al bleek, zijn de respondenten positief over hun woonomgeving. Het rapportcijfer voor de woonomgeving (het wonen) is een 7.6, het rapportcijfer 8 werd daarbij het vaakst gegeven.

Met twee open vragen is geïnventariseerd wat men de mooiste en de lelijkste plek in of bij Adorp vindt. Respectievelijk 88% en 66% hebben op deze vragen een antwoord gegeven. Uit de antwoorden blijkt duidelijk dat Adorp mooi in het *Reitdiepdal* ligt. Men geniet van een wandeling rond *Heksum* of het *Harssensbosch*. Ook worden de *oude kern* met de kerk, *Torenstraat* en *Zuiderstraat* bij de voormalige ijsbaan vaak aangemerkt als mooiste plekken van Adorp¹³. Het weidse *uitzicht* achter het schoolplein en de Wierumerschouwsterweg bekoort menigeen. Maar de mooiste plek in Adorp is toch wel het *eigen huis*, dat staat dan in de oude kern of in de nieuwbouwwijk. In bijlage 6 zijn alle antwoorden terug te lezen (vanwege het openbare karakter van dit onderzoeksrapport zijn de eigen adresaanduidingen verwijderd.)

Maar de respondenten hebben ook lelijke plekken aangegeven. De Provincialeweg wordt het vaakst genoemd als lelijk element in het dorp, specifiek worden daarbij ook de plek van de garage en het tankstation genoemd. Daarnaast moeten de molen en het molenerf het ontgelden. Ook het straatbeeld van het laatste stukje Spoorlaan draagt volgens sommigen niet bij aan een mooi dorpsgezicht. Ook de recente nieuwbouwbuilt in Adorp kan niet op ieders bewondering rekenen. Respondenten namen bij het invullen de vrijheid om specifieke adressen te noemen die zij lelijk vinden. In bijlage 6 zijn deze antwoorden met die adresaanduidingen ook verwijderd.

Aan de inwoners is gevraagd om aan te geven wat zij als een probleem in de fysieke woonomgeving ervaren (tabel 22). 276 respondenten (77%) hebben één of meer problemen aangevinkt. De twee hoofdproblemen blijken de hondenpoep (35%) en de verkeersdruk (33%) te zijn. De verkeersdruk is zeer voorstelbaar als antwoord, omdat de druk bereden N361 dwars door Adorp leidt en iedereen dat de druk dagelijks kan meemaken. Het probleem van hondenpoep is door de respondenten nergens anders in de vragenlijst aangegeven dan bij deze vraag, wel werd de hondenpoep in het onderzoek van 2008 ook al als probleem vaak genoemd. Een vijfde deel van de respondenten vindt dat er geen fysieke problemen in Adorp zijn.

¹³ Soms wordt de wierde nog met *terp* aangeduid, maar dat zijn vast de Friezen onder de Adorpers.

Probleem in de fysieke woonomgeving	Frequentie
De riolering	20 (6%)
De straatverlichting	26 (7%)
De bestrating	64 (18%)
Het openbaar groen	50 (14%)
De hondenpoep	124 (35%)
De speelplekken voor de kinderen	4 (1%)
Het zwerfvuil	45 (13%)
De vuilstort in openbaar groen en langs de weg	31 (9%)
De verkeersdruk	114 (32%)
De parkeerdruk van de auto's	35 (10%)
Anders	53 (15%)
Er zijn geen problemen in Adorp	74 (21%)

Tabel 22. Aanwezigheid van problemen in de fysieke woonomgeving (n = 359)

3.6 De woning

De woning wordt gemiddeld met een 7.9 gewaardeerd (tabel 23). De spreiding van de cijfers ligt tussen de 4 en 10, waarbij het rapportcijfer 8 het meest is gegeven. Woningbezitters geven hun woning een hoger rapportcijfer dan huurders. Dat scheelt een volle punt.

Waardering van de woning	Gemiddelde (s.d.)	Modus en Mediaan		Spreiding
Door alle respondenten	7.9 (s.d. .92)	8	8	4 – 10
Door woningbezitters	8.1 (s.d. .84)	8	8	6 – 10
Door huurders	7.1 (s.d. .96)	7	7	4 – 8

Tabel 23. Waardering (gemiddelde rapportcijfers) van de woning door alle respondenten (n =343, nr = 16), woningbezitters (n = 296, nr = 12) en huurders (n= 46, nr = 1). s.d. = standaarddeviatie, modus = cijfer dat het vaakst voorkomt, mediaan = cijfer van de middelste waarneming.

De meeste respondenten (87%) bezitten een eigen woning, slechts 13% huurt een woning. 51% woont in een vrijstaande woning en 30% in een twee-onder-een-kapwoning. De rest woont in een (woon)boerderij / bedrijfspand (11%) of in een rijtjeshuis (6%). Van alle respondenten is 69% tevreden over de eigen woning. 28 respondenten (8%) willen graag meer woonruimte. Twintig

respondenten (6%) willen graag een slaapkamer en badkamer op de begane grond, bijna eenzelfde aantal zou ook de toegankelijkheid van stoep, oprit of terras willen verbeteren.

Plannen voor isolatie en duurzame energie?	Ja + Misschien	Nee	Al gedaan
Energiescan laten uitvoeren	82 (30%)	166 (60%)	29 (11%)
Dakisolatie aanbrengen	48 (17%)	121 (42%)	117 (41%)
Spouwmuurisolatie aanbrengen	35 (13%)	148 (53%)	98 (35%)
Vloerisolatie aanbrengen	51 (18%)	140 (49%)	94 (33%)
Dubbele beglazing aanbrengen	28 (10%)	90 (31%)	176 (60%)
Energiezuinige cv-ketel aanschaffen	43 (15%)	92 (32%)	156 (54%)
Andere warmtebronnen (bijv. houtstook) gebruiken	48 (17%)	162 (59%)	67 (24%)
Zonnepanelen of zonneboiler plaatsen	129 (43%)	143 (48%)	26 (9%)
Aardwarmte gebruiken	70 (26%)	198 (73%)	4 (2%)

Tabel 24. Plannen voor isolatie en duurzame energie? (n varieert tussen 272 en 298, nr varieert tussen 61 en 87)

Aan de inwoners van Adorp is gevraagd of zij plannen hebben om de woning te isoleren en of zij duurzame energiebronnen willen toepassen. In tabel 24 staat het overzicht van de antwoorden. Een beperkt aantal respondenten heeft plannen voor betere isolatie van de woning. Objectief gesproken kunnen in Adorp de woningen beter geïsoleerd worden, zo heeft 49% geen vloerisolatie en 42% geen dakisolatie. Iets minder dan de helft van de respondenten heeft belangstelling voor zonnepanelen of een zonneboiler. Een kwart heeft ook belangstelling voor het toepassen van aardwarmte. In totaal zijn er 204 respondenten (57%) die (zeker wel of misschien) met een of andere vorm van verduurzaming van de woning aan de slag willen, 94 respondenten (26%) weten zeker dat ze ermee aan de slag willen en gaven het antwoord “Ja”.

De woonmotieven – dat zijn de redenen om in Adorp te willen wonen – zijn bij de respondenten geïnterviewd. Hieruit blijkt dat iets meer dan de helft (54%) vanwege de korte afstand naar de stad Groningen in Adorp woont (tabel 25). Daarnaast geven de respondenten aan dat de *rust en de ruimte* (50%) en het *dorpse en landelijke* karakter (45%) hen aanspreken. De *woning* komt op de vierde plaats (38%) als woonmotief. Deze woonmotieven worden in dezelfde volgorde ook door

huurders aangegeven. Jonge mensen geven voornamelijk privéredenen als woonmotief: ze zijn in Adorp geboren of hun ouders hebben ervoor gekozen om in Adorp te gaan wonen. De woonmotieven van mensen die nog maar kort in Adorp wonen, verschillen op het oog niet van die van de totale respondentgroep. Alleen *‘de korte afstand naar de stad Groningen’* wordt nog iets vaker aangegeven. De liefde voor een partner die al in Adorp woonde, werd vaak als *andere* reden opgegeven.

Woonmotieven	Frequentie	Woonduur 1 – 10 jaar
Ik ben er geboren	68 (19%)	2 (2%)
Vanwege familie en / of vrienden	66 (18%)	9 (10%)
Om mijn kinderen in een dorp te laten opgroeien	77 (21%)	25 (28%)
Vanwege mijn werk in omgeving van Adorp	68 (19%)	19 (21%)
Vanwege de korte afstand naar de stad Groningen	192 (54%)	60 (67%)
Om de woning (sfeer, ligging, grootte)	138 (38%)	45 (50%)
Vanwege het bedrijf dat ik in Adorp heb	23 (6%)	4 (4%)
Omdat ik in een dorp of landelijk gebied wilde wonen	162 (45%)	46 (51%)
Om de rust en ruimte	180 (50%)	54 (60%)
Om de sfeer en karakter van Adorp	80 (22%)	19 (21%)
Om het gebied van het Reitdiepdal	71 (20%)	21 (23%)
Anders	35 (10%)	10 (11%)

Tabel 25. Woonmotieven voor alle respondenten (n = 359) en de respondenten met een woonduur van 1 – 10 jaar (n = 90)

Aan de respondenten is gevraagd hoe lang zij nog in Adorp willen blijven wonen. 48% van de respondenten geeft aan dat ze voor de rest van hun leven in Adorp willen blijven wonen (tabel 26). Daarbij geven 13 respondenten aan dat ze wel in Adorp willen blijven wonen, maar dan graag in een andere woning. 27 respondenten (8%) en 26 respondenten (8%) willen respectievelijk op korte of middellange termijn verhuizen. 36% van de respondenten geeft aan *ooit* te willen verhuizen. Ook van de huurders wil 44% in Adorp blijven wonen. 8 huurders willen binnen 5 jaar verhuizen.

Hoe lang blijft u (nog) in Adorp of omgeving wonen?	Frequentie	
Voor de rest van mijn leven	155 (45%)) 168 (48%)
Wil verhuizen naar een andere woning in Adorp	13 (4%)	
Wil binnenkort (binnen 2 jaar) uit Adorp verhuizen	27 (8%)) 53 (16%)
Wil op termijn (binnen 2 tot 5 jaar) uit Adorp verhuizen	26 (8%)	
Wil ooit verhuizen uit Adorp	126 (36%)	
Totaal	347 (100%	

Tabel 26. Verhuisintentie van de respondenten (n = 347, nr = 12)

Zoals verwacht kon worden, geven de jongste respondenten tussen 12 en 25 jaar het vaakst aan dat ze uit Adorp willen verhuizen (tabel 27) voor studie of werk wil men elders op zichzelf gaan wonen. In de oudere leeftijdsgroepen is men van plan in Adorp te blijven dan wel *ooit* in de toekomst te verhuizen uit Adorp. Aangezien *ooit* een onbepaalde tijdsaanduiding is, zullen deze inwoners de komende jaren zeker in Adorp blijven wonen.

Verhuizen?	Leeftijdsgroepen				
	12 – 14 jr	15 – 24 jr	25 – 44 jr	45 – 64 jr	≥65 jr
Blijven in Adorp	1 (8%)	5 (17%)	31 (41%)	71 (46%)	47 (63%)
Andere woning in Adorp	-	3 (10%)	5 (7%)	3 (2%)	2 (3%)
Binnen 2 jaar	3 (23%)	6 (20%)	7 (9%)	8 (5%)	3 (4%)
Binnen 2 – 5 jaar	4 (31%)	7 (23%)	6 (8%)	5 (3%)	4 (5%)
Ooit	5 (39%)	9 (30%)	26 (35%)	66 (43%)	19 (25%)
Totaal	13 (100%)	30 (100%)	75 (100%)	153 (100%)	75 (100%)

Tabel 27. Verhuisintentie van respondenten verdeeld naar leeftijdsgroepen (n = 346, nr. = 13)

Men neemt altijd aan dat ouder wordende inwoners uit een klein dorp zonder voorzieningen willen verhuizen, maar dat is niet in de antwoorden terug te zien: 63% van de oudere inwoners boven de 65 jaar wil blijven.

De verhuismotieven van de 192 respondenten die aangeven *niet* de rest van hun leven in Adorp te willen blijven wonen of in Adorp een andere woning zoeken, zijn geïnventariseerd (tabel 28). De

behoefte om in de nabijheid van winkels en voorzieningen te wonen wordt het vaakst aangegeven als verhuisredenen (48%).

Verhuisredenen	Frequentie
Vanwege het werk	14 (7%)
Vanwege de opleiding die ik ga volgen	7 (4%)
Ik wil op mezelf gaan wonen	27 (14%)
Door een andere samenstelling van het gezin (kleiner of groter gezin)	18 (9%)
Omdat ik in een ander type huis wil gaan wonen	44 (23%)
Omdat ik mijn bedrijf ergens anders wil vestigen	5 (3%)
Mijn woning is niet geschikt om oud in te worden	46 (24%)
Het onderhoud van het huis en / of de tuin wordt te zwaar	57 (30%)
Ik woon liever dichtbij winkels en voorzieningen	93 (48%)
Ik wil liever weer in de stad gaan wonen	47 (24%)
Ik wil wonen in een plaats met een treinstation	46 (24%)
Anders	26 (14%)

Tabel 28. Redenen om te willen verhuizen (n = 192, = 100%)

46% van de verhuisgeneigde jongeren geeft aan op korte of (iets) langere termijn te willen verhuizen, omdat zij op zichzelf willen gaan wonen. Voor hen is de volgende stap in de wooncarrière een appartement (het liefst in de stad Groningen) of een vrijstaand huis (maar dat huis staat dan niet in de Stad). De 26 verhuisgeneigde ouderen geven als redenen op dat *het onderhoud van huis en tuin te zwaar wordt* en dat ze *liever dicht bij winkels en voorzieningen* wonen. Deze redenen worden ook aangegeven door de leeftijdsgroep tussen 45 en 65 jaar, die *ooit* zou willen verhuizen. Een aantal respondenten schreef op de vragenlijst antwoorden die in de eerder genoemde categorieën pasten (*andere gezinssamenstelling, dicht bij voorzieningen*), maar er werden ook nieuwe redenen gegeven als “*ik ga emigreren*”, “*vanwege de N361 en straling*” en “*liever dicht bij bos*” of “*liever dicht bij zee*”.

23% van de verhuisgeneigde respondenten verhuist graag naar een ander type woning. In tabel 29 staat het woningtype waar de voorkeur naar uitgaat. De volgende stap in de wooncarrière is een

appartement (38%) of een vrijstaand huis (33%). Andere antwoorden die erbij geschreven zijn, zijn bijvoorbeeld: een *seniorenappartement* of *seniorenwoning*, een *gelijkvloerse (patio)bungalow* en een *energiezuinig huis*. De groep die naar een appartement wil verhuizen, bestaat voor de helft uit mensen uit de leeftijdsgroep van 45 – 60 jaar (die *ooit* willen verhuizen), maar ook veel jonge mensen tot 25 jaar geven aan een appartement aantrekkelijk te vinden.

Naar welk type woning verhuizen?	Frequentie
Vrijstaand huis	64 (33%)
(Woon)boerderij of bedrijfswoning	31 (16%)
Twee-onder-een-kap	19 (10%)
Rijtjeshuis	13 (7%)
Appartement	72 (38%)
Kamer in een studentenhuus	8 (4%)
Anders	33 (17%)

Tabel 29. Verhuizen naar welk type woning? (n = 192, = 100%)

Het merendeel (49%) van de verhuisgeneigde respondenten weet nog niet naar welke plaats of gemeente ze willen vertrekken. Een kwart van de verhuisgeneigde respondenten, dat zijn 53 inwoners, wil op termijn gaan wonen in de stad Groningen. 16 inwoners weten wel dat ze in de gemeente Winsum willen blijven wonen en dus verhuizen zij naar een ander dorp.

De verhuisgeneigdheid kan ook veroorzaakt worden doordat het huidige aanbod van de woningen niet overeenkomt met de woonwensen die men nu heeft of in de toekomst denkt te hebben. Daarom is geïnventariseerd of er volgens de inwoners voldoende woningen voor starters, gezinnen en ouderen in Adorp zijn (tabel 30). Meer dan een derde deel van alle respondenten gaf aan *geen mening* te hebben over het huizenaanbod in Adorp. 33% van de respondenten vindt dat er te weinig woningen voor starters zijn; iets minder dan de helft van de jonge respondenten onder de 25 jaar is ook die mening toegedaan. De meeste respondenten vinden dat er genoeg woningen voor gezinnen zijn. De inwoners die vinden dat er te weinig woningen voor ouderen zijn, zitten vooral in de leeftijdscategorie van 45 – 65 jaar, waardoor ze misschien geneigd zijn om *ooit* te verhuizen.

Er zijn genoeg woningen voor	Eens	Oneens	Geen mening
Starters	90 (28%)	105 (33%)	127 (40%)
Gezinnen	190 (58%)	24 (7%)	112 (34%)
Ouderen	111 (33%)	104 (31%)	121 (36%)

Tabel 30. Mening over woningaanbod voor specifieke doelgroepen (n varieert tussen 322 en 336)

3.7 Veiligheid en mobiliteit

De *veiligheid* in Adorp krijgt het gemiddelde rapportcijfer van 7.1 (met een spreiding van 4 tot 10). In tabel 31 staan de stellingen over veiligheid, die aan de respondenten zijn voorgelegd. Men kon kiezen uit ‘mee eens’, ‘mee oneens’ of ‘geen mening’. Bijna alle respondenten geven aan dat ze zich thuis zowel overdag als ‘s nachts veilig voelen. 18 inwoners voelen zich ‘s avonds en ‘s nachts niet veilig als ze buiten zijn. Enge plekken zijn plekken die sociale en fysieke onveiligheid opleveren, een kwart van de inwoners geeft aan dat er zulke ‘enge’ plekken in Adorp zijn. Deze plekken zijn niet geïnventariseerd of benoemd door de respondenten. Het merendeel vindt dat er voldoende straatverlichting is en dat de speelplekken voor de kinderen veilig zijn. Sommigen vinden zelfs dat er te veel straatverlichting is.

Een derde deel van de respondenten vindt dat de route naar de basisschool niet veilig genoeg is en dat er onvoldoende veilige oversteekplekken zijn. Dat kan de reden zijn dat ouders hun kinderen met de auto naar school brengen. De wandelstroken of trottoirs zijn soms niet goed toegankelijk vanwege geparkeerde auto’s en paaltjes (Torenweg) of lopen schuin af (Molenweg). Hierdoor lopen voetgangers op de weg. Twee derde deel van de respondenten vindt dat de verkeersveiligheid in de oude kern en in de nieuwe wijk van Adorp goed is. Wel wordt over de hoge begroeiing langs de openbare weg geklaagd, zoals bijvoorbeeld in de bocht van de Torenweg.

Bijna drie kwart geeft aan dat er te hard wordt gereden in het dorp. Het ligt voor de hand dat hiermee vooral het rijgedrag op de Provincialeweg en de Wierumerschouwsterweg wordt bedoeld, omdat men over de verkeersveiligheid in de nieuwe wijk en oude kern tevreden is. De aangebrachte fietsstroken op de Wierumerschouwsterweg worden positief gewaardeerd, maar het blijft uitkijken voor wandelaars (met kinderwagens en honden). Volgens respondenten zijn weggebruikers zich er

onvoldoende van bewust dat het fietspad langs de Provincialeweg ook een wandelpad is; doordat *“fietsers oordopjes in hebben en telefoneren”* wordt het onveilig voor wandelaars.

Veiligheid	Eens	Oneens
Adorp is in de laatste 5 jaar veiliger geworden	65 (19%)	71 (21%)
De speelplekken van kinderen zijn veilig	283 (81%)	7 (2%)
Ik voel me overdag thuis veilig	337 (96%)	3 (1%)
Ik voel me 's nachts thuis veilig	330 (94%)	8 (2%)
's Avonds en 's nachts voel ik me buiten veilig	299 (86%)	18 (5%)
Er is voldoende straatverlichting in Adorp	283 (81%)	41 (12%)
Er zijn in Adorp 'enge' plekken waar niemand zicht op heeft	85 (25%)	123 (36%)
In de oude kern van Adorp is het verkeersveilig	229 (66%)	74 (21%)
In de 'nieuwe wijk' van Adorp is het verkeersveilig	231 (66%)	43 (12%)
De route naar de basisschool (met de fiets en lopend) is veilig	168 (49%)	109 (32%)
Er zijn genoeg veilige oversteekplekken in het dorp	207 (61%)	102 (30%)
Er wordt te hard gereden in het dorp	257 (73%)	55 (16%)
Er wordt te hard gereden buiten het dorp	198 (58%)	76 (22%)
De flitspalen op de Provincialeweg dragen bij aan de verkeersveiligheid	256 (73%)	73 (21%)
Adorp is goed begaanbaar met een rollator of een rolstoel	106 (30%)	61 (17%)

Tabel 31. Waardering van aspecten van veiligheid (n varieert tussen 342 en 352)

Van alle respondenten volgt 36% de plannen voor de omlegging van de N361 met grote belangstelling, 20% toont daarvoor geen interesse. Zolang de N361 nog door het dorp gaat, hebben de inwoners ideeën over hoe het te hard rijden kan worden bestreden: door snelheidsaanduiders langs de weg te plaatsen, door twee flitspalen aan het begin en einde van de bebouwde kom in plaats van één en door te flitsen voor het door rood rijden. Net als de basisschoolkinderen weten ook de oudere inwoners dat auto's door het rode stoplicht rijden. Ook geven respondenten aan, dat ze het een lastige manoeuvre vinden om vanuit d richting Groningen af te slaan naar de garage of de Torenweg, als automobilisten haast hebben en snel optrekken na het stoplicht.

De wegen en paden in en rond het gebied Adorp krijgen het gemiddelde rapportcijfer van 6.7 (met een spreiding van 2 tot 9). Meer dan de helft van de respondenten vindt dat de wegen, voetpaden, fietspaden en wegbermen goed worden onderhouden (tabel 32). Al werd eerder wel door 61 inwoners aangegeven dat Adorp met een rollator of rolstoel niet goed begaanbaar is. Er hoeven voor de meesten niet meer parkeerplaatsen te komen. Wandelpaden in en rond Adorp worden iets vaker gewenst dan fietspaden, maar meer dan de helft van de respondenten wil graag meer fiets- en wandelpaden in de directe omgeving. Elders in de vragenlijst geeft een aantal respondenten aan dat zij bankjes langs de bestaande wandelpaden en – routes missen.

Omdat er plannen zijn voor een Fietsroute Plus tussen Winsum en Groningen is onderzocht waar deze het beste kan worden aangelegd: de helft (53%) denkt dat het Fietspad Plus het beste langs de spoorlijn kan liggen, terwijl een derde deel (39%) vindt dat dat fietspad langs de Provincialeweg moet komen. Als er een Fietsroute Plus komt, dan zal deze worden gebruikt om sneller in Winsum of Groningen te komen (door 49%) en voor recreatieve doeleinden (door 36%). 62 inwoners (17%) geven aan dit fietspad waarschijnlijk niet te gaan gebruiken.

Wegen en paden	Eens	Oneens
De wegen in Adorp zijn goed onderhouden	257 (74%)	67 (19%)
Er moeten meer parkeerplaatsen in Adorp komen	95 (28%)	170 (50%)
De voetpaden zijn goed onderhouden	189 (55%)	122 (34%)
Er moeten meer wandelpaden in en rond Adorp komen	238 (69%)	58 (17%)
De fietspaden rond Adorp worden goed onderhouden	236 (69%)	62 (18%)
Er moeten meer fietspaden in en rond Adorp komen	180 (52%)	88 (26%)
De wegbermen van de wegen rond Adorp worden goed onderhouden	198 (57%)	97 (28%)
De wegbermen in Adorp zijn goed onderhouden	197 (58%)	92 (27%)

Tabel 32. Waardering van wegen en paden (n varieert tussen 341 en 346)

De inwoners van Adorp beschikken over één auto (55%) of twee of meer auto's (41%). Er zijn veertien respondenten (4%) zonder een auto in het huishouden, maximaal zijn dat dus veertien huishoudens (op 230 huishoudens is dat maximaal 6% zonder auto, in Nederland is 30% van de

huishoudens autoloos). Voor de korte afstanden naar Sauwerd, Groningen, Bedum of Winsum gebruiken de respondenten voornamelijk de auto (64%). Een derde deel gebruikt de fiets (of scootmobiel). Het zijn met name de jongere respondenten die de korte afstanden fietsen. Slechts 5 respondenten maken voor de korte afstanden gebruik van het openbaar vervoer (de bus) en 3 inwoners overbruggen de afstanden lopend, te paard of door mee te rijden.

Over de bereikbaarheid van Adorp met het openbaar vervoer zijn vier stellingen aan de inwoners voorgelegd (tabel 33). Uit de antwoorden blijkt duidelijk dat meer dan de helft van de respondenten graag een hogere frequentie van de busverbinding tussen Winsum en Groningen wil. Ook zijn de respondenten groot voorstander van de heropening van een treinstation in Adorp en van een rechtstreekse verbinding in de avonduren met het centrum van Groningen. In een latere stelling (tabel 38) geeft 46% aan dat Adorp met het openbaar vervoer goed bereikbaar is.

De bereikbaarheid van Adorp verbetert, als ...	Eens	Oneens
De bus tussen Winsum en Groningen overdag ook buiten de spijstijden vaker langskomt	195 (59%)	37 (11%)
De bus tussen Winsum en Groningen 's avonds elk half uur langskomt (i.p.v. elk uur)	165 (50%)	56 (17%)
De bus 's avonds rechtstreeks naar het centrum en het centraal station in Groningen rijdt i.p.v. te moeten overstappen in Karding	242 (72%)	12 (4%)
Adorp weer een treinstation heeft	245 (73%)	41 (12%)

Tabel 33. Verbetering van de bereikbaarheid van Adorp (n varieert tussen 328 en 330)

Aan de inwoners is gevraagd wat hun huidige gebruik van het openbaar vervoer is. 85% geeft aan het openbaar vervoer nooit of zelden of minder dan één keer per week te gebruiken (tabel 34).

Hoe vaak maakt u gebruik van het openbaar vervoer (bus en trein)?	Frequentie
Zelden of nooit	206 (58%)
Minder dan een keer per week	95 (27%)
1 of 2 keer per week	32 (9%)
3 of 4 keer per week	11 (3%)
5 of 6 keer per week	9 (3%)
Totaal	353 (100%)

Tabel 34. Gebruik van het openbaar vervoer (n = 353, nr = 6)

Gesteld dat Adorp weer een treinstation krijgt, dan zal 63% van de respondenten daarvan geen of minder dan een keer per week gebruik van maken (tabel 35). Als men de frequenties in tabel 34 en 35 vergelijkt, dan lijkt het erop dat iets meer mensen van het openbaar vervoer gebruik gaan maken als Adorp een treinstation heeft.

Hoe vaak gaat u de trein gebruiken als Adorp een treinstation heeft?	Frequentie
Zelden of nooit	121 (35%)
Minder dan een keer per week	99 (28%)
1 of 2 keer per week	84 (24%)
3 of 4 keer per week	35 (10%)
5 of 6 keer per week	12 (3%)
Totaal	351 (100%)

Tabel 35. Gebruik van de trein als Adorp weer een treinstation heeft (n = 351, nr = 8)

3.8 Voorzieningen

In Adorp zijn geen winkelveorzieningen voor de dagelijkse levensbehoeften, daarom is gevraagd hoe zelfredzaam men zichzelf vindt. 92% van de respondenten geeft aan alles nog zelf te kunnen doen. 21 respondenten (6%) wordt ondersteund door een partner of door familieleden. Bij een beperkt aantal inwoners komt de thuiszorg langs of heeft men anders 'extern' geregeld dat boodschappen worden gedaan en klusjes worden uitgevoerd. Uit de stellingen over voorzieningen (tabel 38) blijkt dat 59% van de respondenten burens heeft die inspringen als er zorg gegeven moet worden.

Voormalig treinstation van Adorp (bron: www.beeldbankgroningen.nl)

69% van de respondenten vindt het niet erg om de dagelijkse boodschappen buiten het dorp te doen (tabel 36). Dat vinden inwoners van alle leeftijden, men is eraan gewend. Ook het merendeel van de ouderen vindt het dus niet erg om de boodschappen buiten Adorp te moeten halen, dat geeft 63% van de 75-plussers aan. De dagelijkse boodschappen doet men in Groningen (64%), Winsum (49%), Bedum (21%), Sauwerd (16%) of in mindere mate ergens anders (Beijum, Lewenborg, Uithuizen, Roden, Hoogkerk, Haren, Eelde-Paterswolde). Het valt op dat de wijken Selwerd en Vinkhuizen niet worden genoemd.

Boodschappen elders halen niet erg?		Leeftijdsgroepen				
	Frequentie	12 – 14 jr	15 – 24 jr	25 – 44 jr	45 – 64 jr	≥65 jr
Eens	238 (69%)	5 (36%)	20 (68%)	51 (67%)	116 (75%)	47 (65%)
Oneens	93 (27%)	7 (40%)	9 (30%)	24 (32%)	35 (23%)	18 (25%)
Geen mening	14 (4%)	2 (14%)	1 (3%)	1 (1%)	3 (2%)	7 (10%)
Totaal	345 (100%)	14 (100%)	30 (100%)	76 (100%)	154 (100%)	71 (100%)

Tabel 36. Mening over boodschappen doen buiten het dorp verdeeld over de leeftijdsgroepen (n = 345, nr = 14)

Internet is een belangrijke voorziening die niet meer uit het alledaagse leven valt weg te denken. Via internet is het mogelijk om boodschappen te bestellen en te betalen. Uit eerdere dorpsonderzoeken bleek dat circa 40% het gemak van online bestellingen onderschreef (Rozema, 2012a en 2012b). Van alle respondenten uit Adorp is 77% een actieve internetgebruiker, zij kunnen dus digitaal bestellen. Maar 26 inwoners hebben geen computer, daarvan zijn er 20 ouder zijn dan 65 jaar.

Een aantal niet-gecomputeriseerde 55-plussers uit Adorp doet inmiddels mee aan het project van de Verzoamelstee en krijgt les op een iPad met als (hoge) doel het zelfstandig wonen zo lang mogelijk in stand te houden¹⁴. Ben je online, dan is dat een levensteken naar familie en vrienden en kun je gemakkelijk online een bestelling plaatsen.

De meeste respondenten (85%) kunnen medebewoners om hulp vragen, in tabel 37 staat welke hulp op dit moment verleend en ontvangen wordt. De hulp betreft meestal het huishouden en het huis:

¹⁴ Gesprek met Eveline Hage, promovendus RUG op het project Verzoamelstee, d.d. 19 oktober 2012

van boodschappen, klusjes, een lift tot het uitlenen van gereedschap. Alle soorten hulp en diensten worden aan elkaar verleend en van elkaar ontvangen. Er zijn weinig mensen die geen hulp verlenen (16%) of geen hulp (hoeven) ontvangen van burens of dorpsgenoten (15%). Voor de meeste diensten verleent men vaker hulp dan dat men die ontvangt.

Hulp aan burens en dorpsgenoten verlenen	Frequentie
- Geen	56 (16%)
- Boodschap doen	80 (22%)
- Kleine klusjes in huis of tuin	112 (31%)
- Een lift geven voor vervoer	108 (30%)
- Uitleen van gereedschap	162 (45%)
- Oppas van huis, dier of kinderen	147 (41%)
- Post en bloemen water geven tijdens afwezigheid	208 (58%)
- Anders	10 (3%)
Hulp van burens en dorpsgenoten ontvangen	Frequentie
- Geen	55 (15%)
- Boodschap doen	54 (15%)
- Kleine klusjes in huis of tuin	96 (27%)
- Een lift krijgen voor vervoer	88 (25%)
- Uitleen van gereedschap	139 (39%)
- Oppas van huis, dier of kinderen	153 (43%)
- Post en bloemen water geven tijdens afwezigheid	222 (62%)
- Anders	7 (2%)

Tabel 37. Het verlenen en ontvangen van diensten van en aan burens en dorpsgenoten (n = 359)

Om de waardering voor de voorzieningen die er wél in Adorp zijn van een rapportcijfer te voorzien, werd gevraagd om te denken aan *‘de verenigingen, het dorpshuis en de burenhulp’*. De respondenten geven de voorzieningen een gemiddelde van 7.4 (met een spreiding van 2 tot 10).

Aan de inwoners zijn stellingen voorgelegd over de voorzieningen die in het dorp aanwezig zijn. Het gaat hierbij over voorzieningen als het dorphuis, de school, het verenigingsleven, de burens, cultuur- en sportvoorzieningen (tabel 38). Op de stellingen kon men met *Eens, Oneens, Geen mening*

antwoorden. Meer dan de helft van de stellingen is door meer dan 25% van de respondenten beantwoord met *Geen mening*. Daarom worden in deze tabel volledigheidshalve ook deze percentages gegeven. Als inwoners geen mening hebben, vinden dat ze misschien onvoldoende ervaring met de voorziening hebben om een oordeel te geven. Maar het kan ook zijn dat ze *geen mening* als een neutrale middenpositie hebben opgevat, ook dat is interessant.

Stellingen over voorzieningen	Eens	Geen mening
De ruimte van de kerk en het dorpshuis worden goed benut	266 (76%)	69 (20%)
Er zijn voldoende dorpsactiviteiten voor jongeren	92 (27%)	154 (45%)
Er is behoefte aan meer speelplekken voor kinderen	26 (8%)	122 (36%)
Er zijn voldoende dorpsactiviteiten voor ouderen	220 (63%)	123 (35%)
Het is niet erg om de dagelijkse boodschappen buiten het dorp te doen	240 (69%)	14 (4%)
De website van Adorp (www.adorp.com) is informatief	206 (61%)	128 (38%)
Adorp heeft mooie dorpsommetjes	153 (45%)	54 (16%)
Door het verenigingsleven is Adorp een gezellig dorp	258 (74%)	66 (19%)
Door de school trekt Adorp nieuwe inwoners aan	191 (55%)	126 (36%)
Er is voldoende cultureel aanbod (toneel, muziek, exposities)	276 (79%)	45 (13%)
Er is voldoende sportaanbod (voetbal, volleybal, gymnastiek)	272 (78%)	42 (12%)
Adorp heeft behoefte aan nieuwe vrijwilligers	121 (35%)	205 (59%)
Het zou mooi zijn als je in het dorpshuis kunt warm eten	84 (24%)	148 (42%)
Ik kijk graag op de website van Adorp (www.adorp.com)	152 (44%)	123 (36%)
Adorp is met het openbaar vervoer goed bereikbaar	162 (46%)	60 (17%)
Buren helpen mij als ik zorg nodig heb	205 (59%)	112 (33%)

Tabel 38. Mening over voorzieningen in Adorp (n varieert tussen 340 en 350)

De reactie op de stellingen is overwegend positief. Het merendeel van de respondenten is tevreden over het gebruik van de kerk en het dorpshuis, over de ouderenactiviteiten, het verenigingsleven, het culturele en sportaanbod. 55% vindt dat Adorp door de school aantrekkingskracht heeft voor potentiële nieuwe inwoners. Iets minder dan de helft kijkt graag op de website www.adorp.com en 61% vindt hem informatief. Plannen om in het dorpshuis warme maaltijden aan te bieden vinden een geringe bijval (24%), toch zijn dat nog altijd 84 inwoners (en maaltijden). Dat Adorp mooie

dorpsommetjes heeft, wordt door 45% beaamd, al mogen deze volgens eerdere uitspraken in aantal uitgebreid worden. Veel respondenten (74%) vinden Adorp door het verenigingsleven een gezellig dorp. 35% van de respondenten vindt dat er nieuwe vrijwilligers moeten aantreden in het dorp.

Aan de inwoners is gevraagd welke voorzieningen zij in Adorp missen of gerealiseerd willen zien (tabel 39). De helft van de respondenten heeft een of meerdere voorzieningen opgeschreven. De andere helft van de respondenten mist wellicht geen voorzieningen of nam niet de moeite deze open vraag in te vullen. De meest gewenste voorzieningen hebben te maken met de *detailhandel*: een winkel, een pinautomaat, een boodschappen- en klussendienst, een groenteboer, een bakker, een postagentschap. Of met de *infrastructuur*: een treinstation in Adorp, wandelpaden, een tweede flitspaal en oversteekplaatsen. In tabel 39 zijn de gegeven antwoorden in acht categorieën ondergebracht. Alleen de antwoorden die vaak genoemd zijn, zijn geteld. In bijlage 6 kan men alle antwoorden nalezen.

In de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 12 september 2012 heeft een Groningse VVD-gedeputeerde gesuggereerd dat in Adorp opnieuw een treinstation zou moeten komen. Dit bericht is overgenomen door de lokale pers en vervolgens door het bestuur van de Vereniging Dorpsbelangen Adorp op de website van Adorp geplaatst. Onduidelijk is of het alleen verkiezingsretoriek was of serieus bedoeld. De mogelijk latente behoefte aan een treinstation is in ieder geval gewekt – deze voorziening wordt het vaakst gemist en gewenst.

Op de tweede plaats wordt door veel respondenten een vorm van detailhandel gewenst, een grotere of kleinere winkel voor de dagelijkse levensbehoeften. Als deze voorziening wordt gemist, dan is dat soms ook met het oog op de noden van anderen. Een respondent gaf aan dat een winkel *“met name voor ouderen in het dorp is”*. Maar een andere respondent noteerde alvast realistisch: *“Ik mis een supermarkt wel eens, maar ik snap dat dit niet haalbaar is”*. Het risico van deze open vraag is dat men alle voorzieningen opschrijft die vroeger bijdroegen aan de zelfvoorziening van het dorp (lees: het autonome dorp), terwijl men weet dat winkels geen haalbare kaart meer zijn. Hoe het ook zij, de respondenten hebben hun *wensen* wel opgeschreven.

Categorie	Gewenste voorziening
1. Detailhandel	Winkel of supermarkt (52x), SRV-wagen, (biologische) groenteboer, bakker, fietsenmaker, kruidenwinkel, kruidenier, afhaalpunt of kiosk (bijvoorbeeld voor brood en vis), kebabzaak
2. Serviceverlening	Pinautomaat (14 x), postagentschap, boodschappendienst, klussendienst, boodschappenbusje, maaltijdservice, kapster, eterij, meer BSO, bibliotheek, klusjongeren, maandelijks gezamenlijk eten voor wie wil, huisarts (6x), depot voor medicijnen ophalen (bijvoorbeeld in dorpshuis)
3. Sport en ontspanning	Kunstijsbaan, voetbalkooi, jeugdvoetbal, vrouwenvoetbal, fitnesscentrum, fusie SIOS-VV Adorp, sportveld hele jaar open, yoga, skatebaan, disco of dansclub, stijldansclub, dorpsactiviteiten voor ouderen, filmhuis, jeugdvoetbalelftal, tennisbaan, rust, gezelligheid
4. Huisvesting	Comfortabele ouderenwoningen
6. Infrastructuur	Treinstation (67x), tweede flitspaal, wandelpaden (9x), oversteekplaats, dorpsplein, brievenbus (ook in december), kerkpad Harssens – Adorp, glasvezel voor snel internet, betere aansluiting van openbaar vervoer, weg om Adorp heen, nachtbus, huurauto
7. Dorpsplekken	Een werkende molen, meer kermis, kleioven voor pizzabakken, minicamping, kinderboerderij, meer (grote) bomen en struiken
8. Dorpsinitiatieven	Duurzame dorpsenergie, gezamenlijk inkopen zonnepanelen

Tabel 39. Gewenste voorzieningen in Adorp (n = 159, nr = 172)

3.9 Sociale omgeving

De sociale omgeving in Adorp wordt door de respondenten met een 7.1 (met een spreiding tussen 1 en 10) gewaardeerd.

Aan de respondenten zijn stellingen voorgelegd over de onderlinge verbondenheid en het samenleven in Adorp. Uit de antwoorden (tabel 40) blijkt dat de respondenten hierover tevreden zijn. Men kon het antwoord *Eens*, *Oneens*, *Geen mening* geven. Op een paar stellingen was het antwoord *Geen mening* hoger dan 25%: dat was bij de stellingen over *de betrokkenheid van inwoners bij Adorp*, dat *mensen in Adorp elkaar te weinig kennen* en of *er eensgezindheid heerst in Adorp*.

Het beeld van Adorp als sociale omgeving is positief. In hoofdstuk 1 is aangegeven dat sociale verbondenheid te maken heeft met gedeelde opvattingen over normen en waarden (over dorpstradities, saamhorigheid) en de identificatie met elkaar. Saamhorigheid wordt in Adorp als waarde voor het samen leven belangrijk gevonden (83%), maar dat betekent niet dat men in Adorp eensgezind is (45%). De sociale controle wordt als overwegend prettig ervaren. De wederzijdse binding tussen Adorpers is goed: 69% van de respondenten voelt zich verbonden met Adorp en zijn inwoners en 63% denkt dat ook andere Adorpers betrokken zijn bij het dorp. Bijna iedereen heeft een goede relatie met de burens en kan de burens om hulp vragen. Nieuwe inwoners voelen zich goed ontvangen in Adorp. De helft van de respondenten geeft aan gehecht te zijn aan Adorp, eenzelfde aantal geeft aan zich een echte Adorper te voelen.

Sociale omgeving	Eens	Oneens
Ik voel me een echte Adorper	176 (48%)	104 (30%)
Ik voelde me goed ontvangen toen ik hier kwam wonen	216 (73%)	15 (5%)
Mijn sociale contacten wonen bijna allemaal in Adorp	94 (27%)	238 (68%)
Ik heb vooral sociale contacten buiten het dorp	199 (61%)	100 (31%)
Ik voel me verbonden met het dorp en de inwoners	240 (69%)	52 (15%)
Ik vind saamhorigheid belangrijk	282 (83%)	10 (3%)
De betrokkenheid van inwoners bij Adorp is groot	216 (63%)	29 (8%)
In Adorp is sprake van een prettige sociale controle	236 (69%)	27 (8%)
Mensen in Adorp kennen elkaar te weinig	62 (18%)	182 (53%)
Ik ben bereid om me in te zetten voor mijn eigen buurt	230 (67%)	33 (10%)
De relatie tussen mij en mijn burens is goed	322 (91%)	13 (4%)
Ik heb geen behoefte aan sociale contacten in het dorp	48 (13%)	251 (73%)
Ik voel me eenzaam in Adorp	10 (3%)	317 (92%)
Ik kan altijd hulp vragen aan medebewoners	293 (85%)	8 (2%)
Er heerst eensgezindheid in het dorp	154 (45%)	48 (14%)
Ik ben erg gehecht aan Adorp	181 (52%)	91 (26%)

Tabel 40. Waardering van de sociale omgeving in Adorp (n = 359)

Slechts 13% (48 inwoners) onttrekt zich aan sociaal verkeer: zij hebben geen behoefte aan sociale contacten in Adorp. Deze inwoners voelen zich ook minder betrokken bij Adorp in vergelijking met de totale respondentgroep, maar hun belangrijkste woonmotieven voor Adorp zijn wel dezelfde als die van de overige inwoners, namelijk om de korte afstand naar de stad en vanwege de kwaliteiten van rust, ruimte en landelijkheid. 10 mensen uit alle leeftijdscategorieën voelen zich eenzaam en dat zijn er tien te veel.

Aan de inwoners is gevraagd om aan te geven welke relaties zij op het dorp hebben wonen, in termen van familieleden, vrienden, kennissen en collega's. In paragraaf 3.3 zijn deze resultaten al besproken, ook in relatie tot de woonduur en het leefpad. De respondenten hebben vervolgens in twee stellingen aangegeven waar de meeste van hun sociale contacten wonen: in of buiten het dorp? Een kwart van de respondenten (27%) geeft aan dat zijn / haar sociale contacten voornamelijk in Adorp zelf wonen, spiegelbeeldig geeft 61% aan dat zijn / haar sociale contacten vooral buiten het dorp wonen.

In tabel 41 en tabel 42 zijn deze antwoorden nog eens uitgesplitst voor het leefpad van de respondenten. De helft van de mensen die (bijna) hun hele leven al in Adorp wonen hebben bijna al hun contacten in het dorp wonen (tabel 41).

Leefpad in Adorp	Mijn sociale contacten wonen bijna allemaal in Adorp			
	Frequentie	Eens	Oneens	Geen mening
(Bijna) hele leven	92	44 (48%)	44 (48%)	4 (4%)
Helft tot driekwart van het leven	48	13 (27%)	32 (67%)	3 (6%)
Kwart tot helft van het leven	96	23 (24%)	69 (72%)	4 (4%)
Een kwart van het leven of minder	104	13 (12%)	86 (82%)	6 (6%)
Totaal	340	93 (27%)	231 (68%)	17 (5%)

Tabel 41. Stelling of sociale contacten bijna allemaal in het dorp wonen, verdeeld naar leefpad (n=341)

Spiegelbeeldig blijkt uit tabel 42, dat de meer dan de helft van alle inwoners die er korter dan de helft van hun leven wonen vooral sociale contacten buiten het dorp hebben. In termen van sociaal kapitaal hoeven de inwoners van Adorp niet alleen een beroep op het sociale netwerk in Adorp,

maar vinden ze ook buiten Adorp hun contacten en hulpbronnen. Deze resultaten zeggen nog niets over de omvang van het sociale netwerk (*hoeveel relaties heeft men?*) of de frequentie en intensiteit (*hoe vaak gaat men met elkaar om?*). Daar zijn in de vragenlijst geen vragen over gesteld.

	Ik heb vooral sociale contacten buiten het dorp			
Leefpad in Adorp	Frequentie	Eens	Oneens	Geen mening
(Bijna) hele leven	79	43 (54%)	30 (38%)	6 (8%)
Helft tot driekwart van het leven	44	26 (60%)	13 (30%)	5 (11%)
Kwart tot helft van het leven	93	52 (56%)	30 (32%)	11 (12%)
Een kwart van het leven of minder	102	72 (71%)	24 (24%)	6 (6%)
Totaal	318	193 (61%)	97 (31%)	28 (9%)

Tabel 42. Stelling of sociale contacten voornamelijk buiten het dorp wonen, verdeeld naar leefpad (n=318)

Respondenten ontmoeten elkaar vooral buiten en op straat (59%), thuis (37%) en in het dorpshuis Artharpe (28%) (tabel 43). Andere ontmoetingsplekken die vaak worden genoemd zijn: op het sportveld (35x), 't Witte Hoes (15x), bij de school (13 x), tijdens vergaderingen en verenigingsavonden of bij dorpsactiviteiten (exposities, kerstmarkt, kermis). Er zijn zestien respondenten die bijna nooit andere inwoners ontmoeten, dit lijkt in tegenstelling te zijn met de opmerking "*Als je in Adorp woont, kom je elkaar overal tegen*".

Inwoners van het dorp ontmoet ik voornamelijk...	Frequentie
Thuis of bij iemand thuis	134 (37%)
Buiten en op straat	213 (59%)
In het dorpshuis Artharpe	101 (28%)
Op het sportveld	35 (10%)
Elders, namelijk.....	59 (16%)
Ik ontmoet bijna nooit inwoners	16 (5%)

Tabel 43. Plekken waar men elkaar ontmoet (n = 359)

289 respondenten (81%) hebben op de vraag naar problemen in de sociale omgeving één of meerdere antwoorden gegeven (tabel 44). Door iets minder dan de helft wordt aangegeven dat het een sociaal probleem is dat *je geen boodschappen kunt doen in Adorp*. Dat is in overeenstemming

met de gewenste voorziening (tabel 39), maar niet in overeenstemming met de 69% die eerder aangaf het geen probleem te vinden om boodschappen elders te doen (tabel 36). Sociale problemen die door meer dan 20% van de respondenten zijn genoemd, zijn *de nieuwe inwoners die minder betrokken zijn, dat inwoners minder tijd hebben voor het verenigingsleven, dat de school misschien ooit zal moeten sluiten en dat er steeds minder kinderen in Adorp wonen.*

Probleem in de sociale omgeving: dat	Totaal
Er steeds minder kinderen in Adorp wonen	79 (22%)
Er steeds meer oudere in Adorp wonen	63 (18%)
De inwoners minder tijd hebben voor het verenigingsleven	87 (24%)
De inwoners meer op zichzelf aangewezen zijn dan vroeger	66 (18%)
Nieuwe inwoners minder betrokken zijn bij Adorp	112 (31%)
De school ooit misschien zal moeten sluiten	81 (23%)
Er geen voorzieningen voor ouderen in Adorp zijn	64 (18%)
Je voor boodschappen niet in Adorp terecht kunt	152 (42%)
Buren niet met elkaar kunnen opschieten	19 (5%)
De buurt achteruit gaat	19 (5%)
Dat ik niet in Adorp kan doen wat ik leuk vind	19 (5%)
Anders	29 (8%)
Er zijn geen problemen in Adorp	64 (18%)

Tabel 44. Aanwezigheid van problemen in de sociale leefomgeving (n = 359)

De aanvullingen die door respondenten worden erbij werden geschreven, duiden op de overlast die medebewoners veroorzaken: *vervelende pestende kinderen, overlast 's nachts van schreeuwende jeugd en het ongewenst betreden van andermans terrein.* Daarnaast plaatsen respondenten opmerkingen over de groepsvorming op het dorp: *autochtonen die nieuwkomers nauwelijks accepteren en er zijn te veel kliekjes die erg op zichzelf zijn.* Een aantal respondenten is bevreesd dat de *statuur van het dorp* wordt aangetast door de bewoners van de *sociale woningbouw – sloebers, psychiatrische en werkloze medebewoners.*

3.10 Jaarlijkse dorpsactiviteiten

Door de verschillende dorpsverenigingen, werkgroepen en commissies worden jaarlijks terugkerende activiteiten voor kinderen en volwassenen in Adorp georganiseerd. In het oog springend zijn o.a. de kermis, sporttoernooien, kerstmarkt, burendag, exposities in de kerk, jamsessies, toneeluitvoeringen. De respondenten geven de dorpsactiviteiten een 7.2 (met een spreiding tussen 3 en 10).

Deze dorpsactiviteiten worden op de website van Adorp aangekondigd om de inwoners op de hoogte te stellen van de activiteiten. In tabel 45 staat hoe vaak men deelneemt aan de verschillende dorpsactiviteiten. Een vijfde deel is bij alle dorpsactiviteiten aanwezig en 60% is soms aanwezig. Dat betekent dat het grootste deel van het dorp (78%) zich vaak of af en toe laat zien bij de dorpsactiviteiten. Deze participatie aan dorpsactiviteiten is dus ook een positieve indicator voor de sociale verbondenheid. Meer dan de helft van de respondenten vindt dat de deelname aan de dorpsactiviteiten goed is (tabel 46).

Bent u op de diverse dorpsactiviteiten aanwezig?	Frequentie
Ja, ik ben altijd van de partij	67 (19%)
Ja, ik ben er soms bij	203 (59%)
Nee, ik ben er bijna niet bij	50 (15%)
Nee, ik ben er nooit bij	26 (8%)
Totaal	346 (100%)

Tabel 45. Deelname aan de dorpsactiviteiten in Adorp (n = 346, nr = 13)

Op de stellingen over de dorpsactiviteiten (tabel 46) kon men het antwoord *Eens*, *Oneens*, *Geen mening* geven. Bij enkele stellingen was het antwoord *Geen mening* hoger dan 30%: bij de stellingen over *leuke dorpsactiviteiten voor kinderen* (34%), *meer dorpsactiviteiten voor ouderen in de toekomst* (46%), of de *deelname aan de dorpsactiviteiten goed is* (30%) en of de *evenementen in de regio aantrekkelijker zijn* (39%).

De respondenten waarderen de dorpsactiviteiten positief. Opvallend is dat bijna alle respondenten vinden, dat de dorpsactiviteiten belangrijk zijn voor Adorp en dat dorpsactiviteiten zorgen voor meer

binding tussen inwoners. Ook de niet-aanwezigen beamen deze stellingen. Dorpsactiviteiten horen bij de dorpstradities die een dorp overeind moet houden (82%). Ook is dus ook een waarde die in het kader van de sociale verbondenheid onderschreven wordt. De respondenten spreken hun positieve waardering uit voor de mensen die de dorpsactiviteiten organiseren. Voor het organiseren van dorpsactiviteiten blijven altijd (nieuwe) mensen nodig. Daarom wordt in paragraaf 3.12 de huidige en potentiële inzet van inwoners voor Adorp verder uitgewerkt.

Stellingen over dorpsactiviteiten	Eens
De dorpsactiviteiten zijn belangrijk voor Adorp	324 (94%)
Voor kinderen worden er leuke dorpsactiviteiten in Adorp georganiseerd	180 (53%)
In de toekomst moeten dorpsactiviteiten meer op oudere inwoners zijn gericht	41 (12%)
De dorpsactiviteiten passen niet in mijn agenda	52 (15%)
De deelname aan de dorpsactiviteiten is goed	210 (61%)
De organisatoren van de dorpsactiviteiten doen erg hun best (VvV, jeugdsoos, muziek- en toneelverenigingen)	296 (86%)
Tradities in een dorp moet je overeind houden	284 (82%)
De evenementen in de regio zijn aantrekkelijker dan de dorpsactiviteiten	57 (17%)
Dorpsactiviteiten zorgen voor meer binding tussen inwoners	307 (89%)

Tabel 46. Meninge over de dorpsactiviteiten in Adorp (n varieert tussen 338 en 346)

3.11 Ondernemen

Het ondernemen in Adorp krijgt het gemiddelde rapportcijfer van 6.29 (met een spreiding tussen 3 en 10). Aan alle respondenten zijn stellingen voorgelegd over bedrijvigheid en ondernemerschap in Adorp (tabel 47). Men kon het antwoord *Eens*, *Oneens*, *Geen mening* geven. Bij alle stellingen – behalve die over het opknappen van de molen, daar heeft bijna iedereen een mening over – lag het antwoord *Geen mening* tussen 28% en 38%.

Respondenten denken positief over de ondernemers en het ondernemen in Adorp: ondernemers steunen het verenigingsleven (63%) en zorgen voor een goede naamsbekendheid van Adorp (48%). Iets minder dan de helft vindt dat er wel meer bedrijvigheid in Adorp mag komen en dat het

ondernemersklimaat gestimuleerd kan worden. Respondenten zien kansen liggen voor duurzame energie, toerisme en recreatie. Het idee om de molen te herbestemmen als bedrijfspand kan op brede steun rekenen.

Stellingen over het ondernemen	Eens	Oneens
Bedrijvigheid in Adorp zorgt voor een goede naamsbekendheid	163 (48%)	59 (18%)
Er hoeft niet meer bedrijvigheid in Adorp te komen	182 (24%)	151 (48%)
Adorp moet nieuwe ondernemers stimuleren en aantrekken	163 (48%)	69 (21%)
Adorp kan meer aan toerisme en recreatie doen	183 (54%)	61 (17%)
Adorp kan zich meer inzetten voor duurzame energie	179 (53%)	29 (9%)
Adorp heeft belang bij ondernemers die de leefbaarheid versterken	210 (62%)	34 (10%)
Ondernemers steunen het verenigingsleven	215 (63%)	12 (4%)
Een ondernemer zou de molen kunnen opknappen tot bedrijfspand	248 (72%)	35 (10%)

Tabel 47. Mening over het ondernemen in Adorp (n varieert tussen 337 en 340)

62% vindt dat Adorp belang heeft bij (nieuwe) ondernemers die de leefbaarheid versterken. Ondernemers kunnen immers bijdragen aan de lokale werkgelegenheid en het in stand houden van de dorpsactiviteiten en het verenigingsleven. De meeste respondenten vinden dat nieuwe ondernemers (tabel 48) geen overlast moeten veroorzaken en de waarden van het dorp respecteren. Die waarden zijn het dorpskarakter, de kleinschaligheid en de rust.

Nieuw ondernemerschap moet	Eens alle respondenten	Eens 39 potentiële ondernemers
Meerwaarde aan het dorp geven	179 (50%)	20 (51%)
Kleinschalig zijn	167 (47%)	19 (49%)
Bij het dorpskarakter passen	189 (53%)	21 (54%)
Rust en ruimte respecteren	177 (49%)	23 (59%)
Geen overlast veroorzaken (natuur, milieu, geluid, licht)	249 (69%)	28 (72%)

Tabel 48. Mening van alle respondenten (n = 359) en de potentiële ondernemers (n = 39) over voorwaarden voor nieuw ondernemerschap

71 ondernemingen uit Adorp staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, naast de 29 inschrijvingen van diverse verenigingen en stichtingen. De ondernemingen variëren van een maatschap voor veehouderij, een sieradenbedrijf, een opvangbedrijf aan huis tot een schildersbedrijf. Onder de respondenten zaten 48 inwoners die in meer of mindere mate ‘ondernemende’ inwoners zijn. *Ondernemend* in de zin van:

- als ondernemer met een eigen bedrijf (8 respondenten);
- als ZZP’er (23 respondenten);
- als agrarisch ondernemer of boer (6 respondenten);
- met een betaalde bijbaan (5 respondenten);
- anderszins, bijvoorbeeld als beheerder van het dorps huis of als landschappelijk waterbeheerder.

Op de vraag of men zelf iets (nieuws) wil gaan ondernemen, zeggen 39 respondenten (14% van alle respondenten) dat ze ideeën of plannen hebben (tabel 49). Veel plannen en ideeën van de ondernemende respondenten zitten in dezelfde sector, namelijk toerisme en recreatie, duurzame energie, kinderopvang, een boerderij- of landwinkel en zorgboerderij. Bij *Anders* werden o.a. nog genoemd het uitbreiden van de kinderopvang, het aanbieden van oppas, het verbeteren van ICT-voorzieningen, het organiseren van activiteiten voor jong en oud, een supermarkt.

Van de 39 potentiële ondernemers zijn er al 13 mensen actief met een eigen bedrijf, als agrarische ondernemer en als ZZP’er. Dus eigenlijk zijn ze geen *potentiële ondernemer*, maar omdat ze iets nieuws (erbij) willen beginnen, scharen we hen toch onder die noemer. Er blijven dus 26 respondenten over die voor het eerst iets willen ondernemen. De helft van de 39 potentiële ondernemers zit in de leeftijdscategorie 45 – 65 jaar. Drie kwart van de potentiële ondernemers voelt zich redelijk tot zeer betrokken bij het dorp.

Hoe denken deze 39 potentiële ondernemers over de voorwaarden voor nieuw ondernemerschap in Adorp? Uit het overzicht van tabel 48 wordt duidelijk dat de potentiële ondernemers dezelfde

uitgangspunten hanteren voor hun ondernemerschap als de totale respondentgroep. *Geen overlast veroorzaken* wordt als belangrijkste uitgangspunt gezien.

Op welk gebied heeft men plannen of ideeën?	Aantal keer genoemd
- Recreatie (bijv. kortdurend logies)	16
- Toerisme (bijv. gidstochten, historische promotie)	4
- Horeca (bijv. maaltijdvoorziening, theetuin, ijsverkoop, streekproducten)	18
- Uiterlijke verzorging (pedicure, manicure, kapsalon)	3
- Ouderenzorg (voor opvang en logeermogelijkheden)	3
- Zorgverlening (verzorging en verpleging aan huis)	4
- Kinderopvang (oppas, opvang en logeermogelijkheden)	7
- Huishoudelijke dienstverlening	2
- Een zorgboerderij	6
- Kunst (bijv. een galerie)	3
- Een boerderij- of landwinkel	7
- Voedselproductie voor de regio	2
- Eigen bedrijf in coaching, in groene, agrarische en bouwsector	7
- Duurzame energie (bijv. samen inkopen of productie)	13
- Anders	5

Tabel 49. Plannen of ideeën voor nieuw ondernemerschap van 39 potentiële ondernemers

3.12 Inzet voor Adorp

De verenigingen, stichtingen en commissies vormen de ruggengraat van Adorp; zonder hen zijn er geen dorpsactiviteiten, sportevenementen en culturele evenementen. De besturen van deze verenigingen vormen de spil in de organisatie. Daarom is naar de waardering van het bestuurlijk dorpskader gevraagd. Alle *besturen in Adorp* krijgen voor hun inzet een gemiddelde rapportcijfer van 7.4 (met een spreiding tussen 4 en 10). Als de respondenten zichzelf een rapportcijfer mogen geven voor de *inzet van de inwoners*, dan is dat afgerond ook een 7.4 (met een spreiding tussen 3 en 10).

Aan de inwoners zijn vervolgens stellingen voorgelegd over de besturen, over de dorpsbelangenbehartiging, de dorpsvisie en de samenwerking met anderen (tabel 50). Men kon het

[Home](#) [Algemeen](#) [Nieuws](#) [Activiteitenagenda](#) [Fotoalbums](#) [Zoeken](#) [Contact](#) [Inloggen](#) [Adorp Duurzaam](#) [Startpagina](#)

Verenigingen

[Biljartclub 't Witte Hoes](#)

[Buurtvereniging De Molen](#)

[Culturele commissie](#)

[Dorpshuis Artharpe](#)

[Fanfarecorps](#)

[Hengelclub Adorp](#)

[Historische Kring Ubbega](#)

[Jeugdsoos Adorp](#)

[Kerk Adorp](#)

[Klaverjasclub Adorp](#)

[Koor Hoge & Lage der Aa](#)

[Laomas](#)

[OBS De Wierde](#)

[Speelweide De Molen](#)

[Stichting 55+](#)

[Vereniging Dorpsbelangen](#)

[Nieuws](#)

[Activiteitenagenda](#)

[Algemeen](#)

[Bestuur](#)

[Contact](#)

[Fotoalbums](#)

[Ver. van Volksvermaken](#)

[Voetbalvereniging Adorp](#)

[Volleybalver. Artharpe](#)

[IJvereniging Adorp](#)

Nieuws

Voortzetting "Adorp Duurzaam" op woensdagavond 23 januari.

19 januari, 2013 - 11:57

Deze avond gaat zich richten op kwaliteit van zonnepanelen, collectieve inkoop en hoe zou je "Adorp Duurzaam" kunnen opzetten. Informatief, maar vooral hoe gaan we in het dorp verder met een gezamenlijke ontwikkeling. Adviseurs op gebied van techniek en organisatie zijn aanwezig. Deze avond vindt plaats in Artharpe en aanvang van deze avond is om 19.45 uur.

[Lees verder](#)

Bedum en N361: Onlosmakelijk met elkaar verbonden?

19 januari, 2013 - 15:36

N361

In januari 2011 werd een nieuw tracévoorstel 4b+ "langs de spoorlijn" afgeblazen in de gemeenteraadsvergadering van de gemeente Winsum. Reden was een te zware gemeenschapslast van 7 miljoen euro die werd opgelegd aan de gemeente Winsum als bijdrage aan een provinciaal project. Gemeente De Marne werd een kleine bijdrage gevraagd en de gemeente Bedum werd buiten boord gehouden omdat het traject buiten de gemeentegrenzen viel van deze gemeente. Wat is er nu allemaal gaande met Bedum en het tracé N361?

[Lees verder](#)

Ommelander Courant: "Creaties Verrassen" van MARIA JAGER

14 januari, 2013 - 16:27

In de Ommelander Courant van donderdag 20 december stond een artikel over Maria Jager, geschreven door Janny de Weijers. De tekst is hieronder geplaatst.

Maria Jager maakt in haar werk veel gebruik van collagetechnieken. Wie een kijkje wil komen nemen in haar atelier, kan een afspraak maken via mhsjager@hotmail.com of de telefoon: 06 12 150 71. Een kijkje op de website www.mariajager.com is daarnaast ook de moeite waard.

[Lees verder](#)

"Adorp Duurzaam" woensdagavond 9 januari in Artharpe.

6 januari, 2013 - 12:59

antwoord *Eens*, *Oneens*, *Geen mening* geven. Bij alle stellingen was het antwoord *Geen mening* hoger dan 25%, bij de stelling over *mensen met nieuwe ideeën krijgen alle ruimte* zelfs 57%.

Volgens 67% van de respondenten worden de dorpsbelangen van Adorp goed behartigd. Iets meer dan de helft vindt dat het bestuur van Dorpsbelangen Adorp goed weet wat er in het dorp speelt. De helft van de respondenten geeft aan dat het belangrijk is dat Adorp een dorpsvisie ontwikkelt, maar 42% heeft hierover geen mening. De gezindheid om samen te werken met andere dorpen is eveneens bij de helft van de respondenten aanwezig.

Om een goed sportaanbod te realiseren vindt een derde van de respondenten (38%) dat verenigingen met elkaar moeten fuseren, maar 26% is het hier niet mee eens. De helft van de respondenten vindt dat de activiteitenagenda op de website van Adorp goed wordt bijgehouden. Volgens 65% van de respondenten draait het dorpshuis goed, dankzij de inspanningen van het bestuur.

Hoe worden de dorpsbelangen behartigd?	Eens	Geen mening
Onze dorpsbelangen worden goed behartigd	232 (67%)	98 (28%)
Als je in een bestuur in Adorp wilt, dan lukt je dat zeker	176 (52%)	148 (43%)
Het bestuur van Dorpsbelangen weet wat er in het dorp speelt	200 (58%)	130 (37%)
Het bestuur van het dorpshuis zorgt dat het dorpshuis goed draait	222 (65%)	108 (31%)
Voor een goed sportaanbod moeten verenigingen met elkaar fuseren	131 (38%)	124 (36%)
In Adorp kunnen we samen veel voor elkaar krijgen	253 (74%)	85 (25%)
Mensen met nieuwe ideeën voor Adorp krijgen alle ruimte	102 (30%)	195 (57%)
De Activiteitenagenda op de website wordt goed bijgehouden	161 (47%)	163 (48%)
Het is belangrijk dat Adorp een dorpsvisie ontwikkelt	185 (54%)	142 (42%)
Adorp en omliggende dorpen moeten meer samenwerken	167 (49%)	132 (38%)
Ik wil me inzetten voor het dorp	165 (50%)	121 (36%)

Tabel 50. Mening over dorpsbelangen (n varieert tussen 341 en 349)

Onder de inwoners is geïnventariseerd in welke mate zij actief in Adorp zijn, door de aantallen te onderzoeken met betrekking tot

- het actief lidmaatschap van een plaatselijke vereniging;
- de bereidheid om gemeentelijke taken over te nemen in ruil voor een dorpsbudget;
- bestuurlijke activiteiten in Adorp of daartoe bereidheid hebben;
- de toezegging om zich in te zetten voor (de eigen buurt in) Adorp.

De inwoners van Adorp zijn bijna allemaal lid van de vereniging Dorpsbelangen Adorp, de Vereniging voor Volksvermaken (die ook de jaarlijkse kermis organiseert) en de IJssvereniging (die de schaatsbaan bij de Speelweide beheert), dat zijn 311 inwoners (87%). In het kader van de sociale verbondenheid is deze sociale participatie dus positief. Uit tabel 51 valt op te maken, dat het aantal actieve leden ten opzichte van het ledental meestal klein is, maar bij kleine verenigingen is dat juist niet het geval. Er is geteld hoeveel individuele inwoners zich hebben gemeld als actief lid van een vereniging in Adorp. Dat zijn 106 inwoners, dat is 30% van alle respondenten.

Van welke vereniging lid en ook actief?	Lid	Actief (% op aantal leden)
Vereniging Dorpsbelangen Adorp	252 (70%)	8 (3%)
Vereniging voor Volksvermaken	241 (67%)	16 (6%)
Jeugdsoos	17 (5%)	4 (19%)
Stichting 55+	37 (10%)	12 (25%)
Sportvereniging (voetbal, volleybal, gymnastiek, hengelclub, biljart, klaverjas, etc.)	80 (22%)	45 (36%)
Toneelvereniging Laomas	29 (8%)	6 (17%)
Muziekvereniging (Fanfare en Hoger & Lager der A)	120 (33%)	29 (20%)
IJssvereniging	221 (62%)	9 (4%)
Buurtvereniging	141 (39%)	6 (10%)
Historische vereniging Ubbega	19 (5%)	5 (21%)
Andere vereniging uit Adorp	39 (11%)	16 (29%)

Tabel 51. Lid van en actief bij verenigingen in Adorp, lidmaatschap als % van respondenten, actief lidmaatschap als % van aantal leden / respondenten (n = 359)

Op dit moment zijn 64 inwoners (18%) in Adorp actief in een bestuur van een dorpsvereniging, stichting of commissie; hiervan geven vier mensen aan dat ze tot een ander bestuur willen toetreden.

27 inwoners geven aan op dit moment buiten Adorp bestuurlijk actief te zijn, daarvan zijn negen inwoners die ook in Adorp bestuurlijk actief zijn en één inwoner geeft aan in het bestuur van een sportvereniging te willen. Voor de besturen van de dorpsverenigingen in Adorp is het belangrijk om opvolgers te hebben. Daarom is anoniem geïnventariseerd wie belangstelling heeft om tot een bestuur toe te treden (tabel 52). 36 inwoners hebben zich opgegeven, zij overwegen om bestuurlijk actief te worden in een of meer verenigingen in Adorp. Van deze 36 inwoners is er één inwoner nu bestuurlijk actief buiten Adorp. De helft van de respondenten denkt dat inwoners gemakkelijk in een bestuur kunnen komen (tabel 50).

Ik zou wel in een bestuur van willen	Frequentie
Vereniging Dorpsbelangen Adorp	6 (2%)
Stichting Dorpshuis Artharpe	5 (1%)
Culturele Commissie	14 (4%)
Een sportvereniging	9 (3%)
Een andere vereniging in Adorp	12 (3%)
Ik zit al in een bestuur in Adorp	64 (18%)
Ik zit al in een bestuur buiten Adorp	27 (8%)
Ik ben niet beschikbaar voor een bestuur	234 (65%)

Tabel 52. Beschikbaarheid voor een bestuursfunctie in Adorp (n = 359)

In de vragenlijst konden de inwoners zich uitspreken over het idee om in ruil voor een dorpsbudget taken van de gemeente Winsum over te nemen. De voorgestelde taken liggen allemaal in het beheer van de openbare ruimte en het groen. 38% geeft aan dat hij / zij hier geen bijdrage aan zal kunnen verlenen. Maar zoals uit tabel 53 blijkt, zijn er tussen de 28 en 96 inwoners die zich voor een of meer van die taken willen inzetten. In totaal geven 191 individuele mensen (53%) aan, dat ze mee willen doen. Er is vooral animo voor het onderhouden van speelplekken en speeltuinen. Eerder had iemand op de vragenlijst geschreven dat *“Ouders van jonge kinderen helpen minder vaak/nooit mee, met bijv. onderhoud van de Speelweide”*. Dat blijkt niet uit de respons, want in de groep van mensen die zich willen inzetten voor onderhoud, zitten 49 mensen tussen 25 en 45 jaar (26%). Ook de andere

leeftijdscategorieën zijn goed vertegenwoordigd, maar de groep 45 – 65 jaar (47%) heeft zich voor onderhoudstaken het vaakst opgegeven. 44 inwoners die nu bestuurlijk actief zijn in de dorpsverenigingen, willen ook weer meedoen aan het onderhouden en opruimen van de openbare ruimte. Zij vormen de harde kern van actievelingen. Enkele respondenten gaven bij de vraag over het overdragen van onderhoudstaken aan, "*dat we niets voor niets belasting betalen*". Zij vinden dat de taken de gemeente toebehoren en zullen waarschijnlijk niet meedoen.

Ik wil me in ruil voor dorpsbudget inzetten voor...	Frequentie
het onderhoud van de openbare groenvoorziening	59 (16%)
het onderhoud van het voetbalveld	29 (8%)
het onderhoud van de wandelpaden in en rond Adorp	64 (18%)
het onderhoud aan de speelplekken en speeltuinen	96 (27%)
het onderhouden van de graven rondom de kerk	48 (13%)
Het opruimen van zwerfafval	58 (16%)
Anders. ...	28 (8%)
Ik zal hier geen bijdrage aan kunnen verlenen	137 (38%)

Tabel 53. Inzet van respondenten voor werkzaamheden in ruil voor dorpsbudget (n = 359)

In paragraaf 3.9 (tabel 40) is al besproken dat twee derde (67%) van de respondenten aangeeft dat zij zich willen inzetten voor de eigen buurt. Ook geven 165 inwoners (46%) aan dat ze zich willen inzetten voor het dorp (tabel 50). De totale groep die zich wil inzetten voor buurt én dorp telt 154 inwoners (43% van alle respondenten). 241 inwoners (67%) willen zich inzetten voor de eigen buurt of het dorp.

Voor Adorp is berekend wat de totale inzet van de inwoners is; deze tellingen zijn weergegeven in tabel 54. Als maat voor de huidige inzet zijn de aantallen van het *actief lidmaatschap* van verenigingen en van het *bestuurslidmaatschap* gebruikt. Dat zijn in totaal 123 inwoners (34%). De potentiële inzet is berekend aan de hand van de aantallen die bereidheid tonen voor *inzet in de buurt, in het dorp en de onderhoudstaken* en ook *belangstelling* hebben voor bestuursactiviteiten. Dat zijn in totaal 282 inwoners (79%). Berekent men wat de totale aantallen inwoners zijn met

huidige actieve inzet én potentiële actieve inzet vormen, dan komt men op 287 inwoners (80%). met andere woorden, bijna de hele respondentgroep is actief of is bereid actief te worden. 74% van de respondenten heeft de opvatting dat men in Adorp veel voor elkaar kan krijgen (74% in tabel 50) en van de inwoners met huidige en potentiële inzet vindt 77% dat. Met deze aantallen is er reden voor optimisme in Adorp.

Inzet voor Adorp	Frequentie
Actief lidmaatschap van verenigingen in Adorp	106 inwoners
Momenteel bestuurlijk actief in Adorp	64 inwoners
Bereidheid om zich in te zetten voor de buurt	230 inwoners
Bereidheid om zich in te zetten voor dorp	165 inwoners
Bereidheid om bestuurlijk actief te worden in Adorp	36 inwoners
Bereidheid om onderhoudstaken uit te voeren in ruil voor dorpsbudget	191 inwoners

Tabel 54. Inzet voor Adorp (n = 359)

De helft van de 68 inwoners die zich niet willen inzetten voor buurt of dorp, geeft verrassend genoeg aan wel betrokken te zijn bij het dorp. Er kan voor deze inwoners niet verder worden uitgezocht waarom ze zich niet willen of kunnen inzetten. Denkbare redenen zijn de leeftijd (te jong, te oud), een drukke levensfase (school, gezin), lichamelijke beperkingen of concurrerende werkzaamheden.

3.13 Goede ideeën voor Adorp

Aan het einde van de vragenlijst hebben de respondenten hun goede ideeën voor Adorp kunnen opschrijven; dat hebben 118 respondenten (33%) gedaan. In bijlage 6 staan deze goede ideeën uitgebreid vermeld. De goede ideeën zijn in tabel 55 en in een woordenwolk (figuur 3) weergegeven. Sommige ideeën worden door meerdere respondenten genoemd, in de woordenwolk zijn dat de grotere woorden. Ideeën voor wandelpaden, fietspaden, maatregelen voor te hard rijden en veilig oversteken, en het herbestemmen van de molen zijn door de respondenten al vaker op de vragenlijst opgeschreven, dat geldt voor de winkel en het treinstation als terugkerende antwoorden.

Categorie	Goede ideeën - korte omschrijving
1. Inwoners	Gezelligheid, nieuwe inwoners betrekken bij dorpsgevoel, Adorp, sociale cohesie versterken, naar elkaar luisteren, meer mooie vrouwen, mensen dichterbij brengen door activiteiten, samen voetbal kijken
2. Kinderen / jeugd	Meer activiteiten skatebaan, kunstgrasveld, discotheek, Cruiffcourt, kinderboerderij, peutergym, jeugdsoos, toneel, knutselen
3. Wonen	Meer woningen voor starters en gezinnen, renoveren oude nieuwbouw,
4. Voorzieningen	Winkel, treinstation, pinautomaat, beter openbaar vervoer, busverbinding, streekproducten verkoop, boerderij- of landwinkel, dienstenruil, rubriek voor onderlinge vraag en aanbod voor klussen in dorp en naasten hulp, voetbalveld opheffen, voetbalveld verbeteren, voetbalveld aanleggen bij Speelweide, ijsbaankantine opknappen, dorpsmoestuin, volkstuinten, theetuin, honden loslopen, afhaalpunt van brood en boodschappen, filmhuis, inleverpunt voor blad, vuilcontainer, parkeerplek Spoorlaan
5. Activiteiten	Meer activiteiten, feestweek, lichtweek, activiteiten voor kinderen (knutselen,), discotheek, speeldag, kermis afschaffen, kermis leuker met top 40 muziek, modern dorpsfeest, meer kunst en muziek, kerstboom, straatfeest
6. Dorpsaccommodatie	Eterij, 't Witte Hoes aantrekkelijk, terras, snackbar, AED in dorps huis, eetcafé
7. Dorpsbelangen	Samenwerking verenigingen en bedrijven, bestuur Dorpsbelangen handelt op eigen houtje
8. Ondernemen	Eethuisje, meer duurzame energie, samen zonnepanelen inkopen, energieneutraal dorp, collectieve energieopwekking, windmolen, meer ondernemers
9. Dorpsgezicht	Molen opknappen, meer groen, onderhouden groen, lelijke erfafscheidingen, bomen, zwerfafval door jongeren laten opruimen, dorp niet mooi verlicht
10. Wegen, paden	Fietspaden en wandelpaden, ruiterspaden, parkeergelegenheid, straatverlichting langs Spoorlaan en fietspad naar Groningen, fietspad tweerichtingsverkeer (om oversteken te vermijden), oversteekplaatsen, tunnel onder N361 door voor veilige oversteek, trottoirs, fietspad van west- naar oostkant verplaatsen, minder hard op de WS-weg, windkeringen langs de fietspaden, dorpsommetjes, bushokje Spoorlaan, bankje in bushokje, voetpad achter de bomen WS-weg
11. Verkeer	Omleggen N361, flitspalen, flitskastjes, door rood rijden beboeten, verkeersremmende maatregelen, verkeersdrempels, meer controle
12. Media	Papieren krantje met nieuws van Adorp (is inmiddels gerealiseerd)

Tabel 55. Categorieën met goede ideeën voor Adorp (n = 118)

Figuur 3. Woordenwolk van goede ideeën voor Adorp en omgeving (n = 118)

3.14 Vervolggesprekken

Op de laatste bladzijde van de vragenlijst konden de respondenten hun naam, telefoonnummer en e-mailadres achterlaten om zich op te geven voor een vervolggesprek met de onderzoekers of om zich aan te melden bij het bestuur van Dorpsbelangen Adorp om zich in te zetten voor het dorp. Van deze mogelijkheid hebben 23 respondenten gebruik gemaakt. Twaalf inwoners wilden een aanvullend gesprek over het onderzoek. Elf respondenten gaven zich bij het bestuur op om zich in te zetten voor het dorp. De interviews vonden plaats in november en december 2012. De resultaten uit deze interviews zijn voor het grootste deel verwerkt in het al eerdergenoemde adviesrapport voor Adorp.

4. Conclusie en discussie

In dit laatste hoofdstuk worden de conclusies uit het inwonersonderzoek getrokken. Ook worden de onderzoeksresultaten vergeleken met het onderzoek uit 2008, in het kader van de Dorpenatlas van de gemeente Winsum en enkele kanttekeningen bij het onderzoek van 2012 geplaatst.

4.1 Conclusie

De onderzoeksvraag voor dit onderzoek luidde:

Welke waardering geven inwoners van Adorp aan hun leefomgeving?

Hierbij gaat het om de waardering van aspecten uit vier domeinen van de leefomgeving:

- a. de woonsituatie;
- b. de voorzieningen;
- c. het sociale klimaat;
- d. het organiserend vermogen.

De gegevensverwerking van dit onderzoek is op een betrouwbare wijze uitgevoerd, wat heeft geleid tot een zeer goede respons. Aan het inwonersonderzoek is door 387 inwoners uit Adorp deelgenomen. De respons is hiermee 73%. De respondentgroep is qua geslacht en leeftijd representatief voor de bevolking in Adorp. Bijna alle inwoners zijn uit Noord-Nederland afkomstig, waarvan een klein deel in Adorp zelf geboren en getogen is. Meer dan drie kwart is redelijk tot betrokken bij Adorp.

De 28 kinderen in de leeftijd van **6 tot 12** jaar vinden Adorp een leuk dorp, omdat ze er naar school gaan en na schooltijd hun gang kunnen gaan. Bijna alle kinderen spelen bij vriendjes of thuis. Kinderen vinden het in hun eigen buurt wel veilig, maar geven aan dat auto's bij de Provincialeweg door het rode licht rijden en beboet moeten worden. De dorpsactiviteiten zijn leuk, maar er mogen nog wel meer activiteiten voor hen komen, zoals spelweken en een kinderdisco. Zonder de kermis is Adorp een saai dorp. De kinderen hebben uitbreidingsplannen voor winkels, speeltuinen, skatebanen, zwembaden en een speelbos.

Voor de totaalbeoordeling geven de inwoners **ouder dan 13 jaar** hun leefomgeving een *ruime voldoende, een 7.7* als rapportcijfer (tabel 56). Daarmee is de hoofdconclusie gerechtvaardigd, dat de inwoners van Adorp hun leefomgeving **positief waarderen**. Dat blijkt niet alleen uit het gemiddelde rapportcijfer, maar ook uit de positieve associatieve woorden waarmee de inwoners hun gehechtheid aan Adorp uitdrukken.

Aan de hand van de vier domeinen van de leefomgeving vatten we de onderzoeksresultaten samen:

1. de woonomgeving (binding, vestigings- en blijfmotieven, huisvesting, veiligheid);
2. de voorzieningen (zelfredzaamheid, mobiliteit, behoeften);
3. de sociale omgeving (sociale contacten, waarden, deelname dorpsleven);
4. het organiserend vermogen (inzet, ondernemerschap, bestuurlijk dorpskader).

In tabel 56 zijn deze vier domeinen voorzien van de rapportcijfers die de respondenten hebben gegeven. Voor *Woonomgeving* is het gemiddelde rapportcijfer berekend van de aspecten Wonen, Woning, Veiligheid, en Wegen en Paden. Voor *Voorzieningen* is het gemiddelde rapportcijfer berekend van de aspecten Voorzieningen en Dorpsactiviteiten. Voor *Sociale omgeving* is het rapportcijfer van Sociale Omgeving gebruikt. Voor *Organiserend vermogen* is het gemiddelde rapportcijfer berekend van de aspecten Ondernemen, Inzet besturen en Inzet inwoners van Adorp. In de kolom *Waardering* is het rapportcijfer ≥ 7.5 voorzien van ++ als waardering van de leefomgeving, het rapportcijfer < 7.5 van + als minder sterke waardering. De waardering voor de vier domeinen wordt hierna besproken.

	Rapportcijfer	Waardering
Adorp als Leefomgeving	7.7	++
1. Woonomgeving	7.3	+
2. Voorzieningen	7.3	+
3. Sociale omgeving	7.1	+
4. Organiserend vermogen	7.0	+

Tabel 56. Adorp als leefomgeving: beoordeling in rapportcijfers en waarderingen

Inwoners van Adorp zijn gehecht aan Adorp en waarderen hun **woonomgeving** positief. Zij waarderen de rust en de ruimte van het Reitdiepdal en het landelijke en dorpse karakter van Adorp. De nabijheid van de Stad (Groningen) is voor menig nieuwkomer de hoofdrede geweest om zich in Adorp te vestigen. Dit zijn naast de kwaliteiten van de eigen woning de belangrijkste woonmotieven. De meeste inwoners bezitten een eigen woning, waarover zij zeer tevreden zijn. Een kwart van de inwoners wil de woning verder verduurzamen door het energieverbruik terug te dringen of zelf energie op te wekken. Iets minder dan de helft van de inwoners wil de rest van zijn / haar leven in Adorp blijven wonen. Zij die aangeven ooit te willen verhuizen, zullen voorlopig blijven wonen in Adorp, zodat een grootscheepse uittocht niet verwacht hoeft te worden. Verhuisplannen worden ingegeven door de wens om dichterbij voorzieningen te wonen en omdat het onderhoud van huis en tuin te zwaar wordt. De verhuisgeneigdheid onder jongeren die op zichzelf willen gaan wonen in de stad is sterk aanwezig. (Bijna) iedereen voelt zich in Adorp 24 uur per dag veilig, maar de ervaren verkeersveiligheid laat te wensen over, bijvoorbeeld doordat automobilisten door het rode stoplicht rijden bij de oversteekplaats bij 't Witte Hoes. Inwoners wensen in groten getale wandelpaden als dorpsommetjes alsmede veilige en verlichte fietspaden. Als probleem in de fysieke omgeving worden de hondenpoep en de verkeersdrukte aangeduid.

Bijna alle inwoners van Adorp redden zichzelf en als dat moeilijker zou worden, verwachten zij dat familie en buren hen zullen ondersteunen. De dagelijkse boodschappen worden overal in de regio gehaald, daarbij is de auto het vervoermiddel. Inwoners gebruiken bijna allemaal (actief) het internet; degenen die dat niet doen, zijn boven de 65 jaar. De basisschool, het dorps huis en het verenigingsleven zijn gewaardeerde **voorzieningen** in Adorp. De verenigingen in Adorp voor dorpsbelangen, volksvermaken, volleyballen, voetballen, hengelen, toneelspelen, zingen, biljarten, etc. hebben een gezamenlijk ledenbestand met de omvang van het dorp. Inwoners zouden graag voorzieningen als een winkel en een treinstation in Adorp terugzien. In Adorp zijn 39 inwoners met plannen voor (nieuw) ondernemerschap, bijvoorbeeld op het terrein van recreatie en horeca, duurzame energie en een landwinkel. Deze nieuwe ondernemers kunnen met hun ideeën een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in Adorp.

Bijna alle inwoners geven aan zich **sociaal verbonden** met Adorp te voelen. Dat blijkt uit hun sociale netwerk: bijna alle inwoners hebben contacten met mede-inwoners. Inwoners die hun hele leven in Adorp woonden, hebben relatief de meeste sociale relaties in Adorp, inwoners die van elders kwamen, hebben minder sociale contacten in het dorp. Er zijn 48 mensen die geen behoefte hebben aan contacten in het dorp, zij voelen zich ook minder betrokken bij Adorp en willen binnenkort verhuizen. Tien mensen in alle leeftijden voelen zich eenzaam in Adorp. Nieuwkomers voelen zich goed ontvangen. Het merendeel van de inwoners heeft een goede relatie met de burens. Tussen burens en dorpsgenoten is sprake van onderlinge dienstverlening. Inwoners treffen elkaar buiten op straat en bij iemand thuis. De dorpsactiviteiten worden gewaardeerd omdat de onderlinge band daardoor versterkt wordt, drie kwart van de inwoners doet ergens aan mee. Bijna iedereen vindt saamhorigheid belangrijk en dorpsstradities moeten vooral blijven. Als probleem in de sociale omgeving wordt aangegeven dat nieuwkomers in Adorp zich minder betrokken zouden voelen (wat niet zo is) en dat inwoners minder tijd hebben voor het verenigingsleven. Ook in 2012 geven inwoners aan dat burens ruzie hebben en dat ze last hebben van mede-inwoners.

Het **organiserend vermogen** van Adorp wordt positief beoordeeld. Op dit moment zijn er 134 inwoners (34%) die actief lid zijn van een dorpsvereniging en / of in een bestuur of commissie zitten. De besturen van de diverse dorpsverenigingen worden **positief** gewaardeerd. De bereidheid onder de inwoners om zich voor Adorp in te zetten is groot: 80% van de inwoners bestuurt of wil besturen en zich inzetten voor de eigen buurt of in het dorp of in ruil voor een dorpsbudget meedoen aan onderhoudsklussen in de openbare ruimte. 36 inwoners verklaren zich bereid om in een bestuur van een dorpsvereniging of -commissie te stappen. Het ondernemerschap in Adorp kan versterkt worden met de 39 potentiële ondernemers, in het kader van de leefbaarheid willen zij met hun activiteiten geen overlast veroorzaken. Tot slot vinden de inwoners dat de dorpsbelangen van Adorp goed worden behartigd, maar men onderschrijft min of meer dat er een dorpsvisie moet komen. De samenwerking met andere dorpen wordt door de helft van de inwoners toegejuicht.

De conclusie is dat inwoners van Adorp hun leefomgeving positief waarderen. Men is positief over de landschappelijke en dorps kwaliteiten. De inwoners zijn zelfredzaam en mobiel. Het

verenigingsleven biedt voldoende mogelijkheden om elkaar te ontmoeten tijdens de favoriete vrijetijdsbeoefening waar ook georganiseerd in Adorp. Men waardeert de onderlinge sociale contacten met burens positief. Inwoners hebben naargelang ze langer op het dorp wonen, meer sociale relaties in Adorp. De inzet en potentiële inzet van inwoners is groot, waardoor men elkaar positief kan waarderen voor die eigen bijdrage aan de leefbaarheid.

Tevens kan worden geconcludeerd dat inwoners van Adorp graag de sprong naar voren willen maken met ideeën over hoe de leefomgeving nog beter kan aansluiten op hun behoefte op het terrein van de esthetiek (mooier dorpsgezicht), de mobiliteit (bus, station, fiets- en wandelpaden), de dagelijkse voorzieningen (winkel, dienstenruil) en het ondernemerschap (recreatie, horeca en energie). Dat levert mooie stof op voor de dorpsvisie van Adorp.

4.2 Discussie

In paragraaf 1.1 is beschreven dat voorafgaand aan 2008 een onderzoek in Adorp is uitgevoerd ten behoeve van de Dorpenatlas van de gemeente Winsum. Enkele gegevens van dat onderzoek kunnen naast de gegevens van het onderzoek uit 2012 worden gelegd (tabel 57).

Vergeleken met het onderzoek uit 2008 is de algemene waardering voor Adorp stabiel gebleken, namelijk een 7.7 (in 2012) tegenover een 7.5 (voor de woonomgeving, in 2008).

Uit de vergelijking van de rapportcijfers en percentages valt af te leiden dat in 2012 de waardering voor aspecten van de leefomgeving positiever is dan in 2008. Zo worden de woning, de veiligheid en de voorzieningen hoger gewaardeerd. Opvallend is dat de betrokkenheid van inwoners bij het dorp en de buurt groter is geworden van 49% naar 78%. Ook de mogelijke inzet van inwoners is gegroeid van 59% naar 67%. Fysieke problemen als hondenpoep en verkeersdrukte handhaafden zich, maar het positieve is dat inwoners vinden dat er in 2012 minder hard gereden wordt. Opvallend resultaat is dat het cijfer voor de waardering van de sociale omgeving lager is geworden, van een 7.6 naar een 7.1. Wat zou hiervan de oorzaak kunnen zijn? Zijn het de zorgen om de betrokkenheid van de nieuwste inwoners van Adorp? Dat zou dan ten onrechte zijn, omdat uit het inwonersonderzoek van

2012 blijkt dat ook nieuwkomers zich snel hechten aan hun nieuwe woonomgeving en zich betrokken voelen.

	Rapportcijfers en % 2012	Rapportcijfers en % 2008
Adorp als Leefomgeving	7.7	-
1. Kwaliteit Adorp achteruit?	5% vindt buurt achteruitgaan	% vindt buurt achteruitgaan
2. Woonomgeving	7.3	7.4 (buurt), 7.5 woonomgeving
3. Woning	7.9	7.4
4. Wil binnen 5 jaar verhuizen	15%	14%
5. Openbaar vervoer	Busverbinding 's avonds: 73%, graag station: 73%	5.4
6. Onveiligheid	6% voelt zich onveilig	14% voelt zich wel eens onveilig
7. Verkeersonveiligheid	32% onveilig naar school	35% onveilig voor voetgangers
8. Verkeersgedrag	73% te hard in het dorp	81% te hard gereden
9. Voorzieningen	7.3	6.1
10. Deelname dorpsactiviteiten	8% nooit	13% nooit
11. Lid van een dorpsvereniging	87%	62%
12. Sociale omgeving	7.1	7.6 (sociale cohesie)
13. Organiserend vermogen	7.0	-
14. Inzet voor leefbaarheid buurt	67%	59%
15. Gehechtheid aan het dorp	52%	42%
16. Betrokkenheid van inwoners	78%	49%
17. Prioriteiten bewoners	Hondenpoep, verkeersdruk, bestrating, winkelvoorziening, betrokkenheid nieuwe inwoners	Verkeer, veiligheid, bestrating, vervuiling en hondenpoep, openbaar vervoer

Tabel 57. Vergelijking van inwonersonderzoek Adorp (2012) met onderzoeksgegevens uit Dorpenatlas gemeente Winsum (2008) x betekent achteruitgegaan, xx betekent gelijk gebleven en xx betekent vooruitgegaan

Voor deze vergelijking moet wel een voorbehoud worden gemaakt. De aspecten hoeven immers niet allemaal op dezelfde wijze met dezelfde indicatoren gemeten, berekend of weergegeven zijn, dan

zouden we min of meer appels met peren vergelijken. Dat kan bijvoorbeeld voor de sociale omgeving / sociale cohesie het geval zijn. Dat neemt niet weg, dat er een positieve ontwikkeling lijkt te zijn. Kijken de inwoners van Adorp zonniger tegen hun dorp aan? Zo is de waardering van de voorzieningen hoger geworden, terwijl er toch aantoonbaar geen voorzieningen zijn bijgekomen. Onderzoeken in de komende jaren kunnen aangeven of het oordeel positief blijft of nog positiever wordt.

Tot slot plaatsen we nog enkele kanttekeningen bij dit onderzoek uit 2012. In het inwonersonderzoek van 2012 hebben zich in de gegevensverwerking en -verwerking geen storende omstandigheden voorgedaan, die de betrouwbaarheid van het onderzoek aantasten. Wel bleek dat het invullen van de vragenlijst door de uitgebreidheid en lengte voor sommige respondenten een hele opgave is geweest. Uit twee opmerkingen bleek dat *“de vragenlijst als initiatief en als boekje werd gewaardeerd, maar dat de aandacht tegen het einde verslaptte”*. In hoeverre dit voor meer respondenten het geval is geweest en of dat heeft geleid tot het afraffelen van de vragenlijst is de onderzoeker onbekend. Bestuursleden hebben hier en daar aangeboden om te helpen bij het invullen. In de instructie kunnen de inwoners in het vervolg erop worden gewezen dat de vragenlijst weliswaar lang is, maar wel belangrijk. Misschien kwam de “vermoeidheid” ook doordat de oudere inwoners van Adorp in het kader van het project De Verzoamelstee kort daarvoor ook een vragenlijst hadden ontvangen. Met de onderzoeker in dit project is afgestemd dat de ouderen in november niet nog een derde vragenlijst kregen. De studenten die aan dit onderzoek meewerkten, suggereerden om de vragenlijst digitaal af te nemen en schriftelijk voor als men geen internet heeft.

Door het bestuur van Dorpsbelangen Adorp is achteraf geconstateerd dat het inwonersonderzoek meer onder de aandacht van de jongeren tussen 15 en 23 jaar gebracht had moeten worden met het oog op de waardering van de Jeugdsoos. Uit de vragenlijsten kwamen weinig antwoorden met betrekking tot de Jeugdsoos naar voren, terwijl het bestuur dit achteraf wel gewild had. De vraag is of de doelgroep van jongeren tussen 15 en 23 jaar de vragenlijst wel heeft gezien als mogelijkheid om ideeën over de Jeugdsoos te geven. Dit had meer benadrukt kunnen worden in de vragenlijst en bij het uitreiken van de vragenlijsten.

Voor het toekomstig gebruik van de kindervragenlijst en de inwonersvragenlijst is het verstandig om de validatie van de vragen in de diverse categorieën af te wachten. Het zou kunnen dat de vragenlijst met minder vragen toekan, als blijkt dat meerdere vragen hetzelfde meten. Dit onderzoek wordt in 2013 in het Kenniscentrum NoorderRuimte uitgevoerd.

Bronnen

- Bolt, G., M.I. Torrance (2005). *Stedelijke herstructurering en sociale cohesie*. Nethur, Utrecht.
- Buursma, A., M. van der Ploeg (2008). *Groningen. Stad en Ommeland. Dorpen – plaatsen – gehuchten*. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Gardenier, J.D. (2012) *Rijk met kleine dorpen. Een sociologische studie naar het platteland van Noord-Groningen*. Koninklijke Van Gorcum, Assen.
- Groot, J.P. (1969). *De leefbaarheid van de dorpen in de gemeente Borger: een methodologische studie inzake de waardering van het wonen in plattelandskernen*. Landbouwhogeschool, Wageningen.
- Historische Kring Ubbega. (2010). *Tussen Toen en Nu. Wonen en leven in de oude gemeente Adorp*. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Hospers, G.J., N. Reverda (2012). *Krimp het nieuwe denken. Bevolkingsdaling in theorie en praktijk*. Boom Lemma Uitgevers, Den Haag.
- Oostveen, P. (2008). *Dorpenatlas Winsum 2008*. Oostveen Beleidsonderzoek en Advies. Enschede / Winsum.
- SCP (2012). *Een beroep op de burger. Minder verzorgingsstaat, meer eigen verantwoordelijkheid?* Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag.
- Meer, M. van der, F. Thissen, J. Drooglever Fortuijn, I. Tak, D. van der Wouw (2008). *De sociale draagkracht van dorpen in Borssele: leefbaarheid, sociale cohesie en community care in kleine dorpen*. Institute for Social Science Research, Amsterdam.
- Rozema, J. (2012a). *Nieuw-Balinge anno 2012. Hoe waarderen inwoners van Nieuw-Balinge hun leefomgeving?* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.
- Rozema, J. (2012b). *Westerbroek 2012. Hoe waarderen inwoners van Westerbroek hun leefomgeving?* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen
- Thissen, F. (2010). *Wat houdt een (krimpend) dorp leefbaar en vitaal?* Real Estate, 71, 23-26.

Geraadpleegde websites, o.a.

www.adorp.com

www.beeldbankgroningen.nl

www.cbs.nl

www.kich.nl

www.movisie.nl

www.trendsinbeeld.minocw.nl

www.winsum.nl

Eerdere dorpsonderzoeken: www.hanze.nl/dorpsonderzoeken

Rozema, J. (2012). *Westerbroek 2012. Hoe waarderen inwoners van Westerbroek hun leefomgeving?* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen

Rozema, J. (2012). *Westerbroek 2012 – 2022 . Adviezen voor een dorpsvisie.* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen

Tjeerdsma, A. (2012) *Vierhuizen 2012. Hoe waarderen inwoners van Westerbroek hun leefomgeving?* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen

Rozema, J. (2012). *Nieuw-Balinge anno 2012. Hoe waarderen inwoners van Nieuw-Balinge hun leefomgeving?* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J. (2012). *Veur en deur ons saomen. Advies voor Nieuw-Balinge.* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Tjeerdsma, A. (2012). *Tjuchem anno 2012.* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Tjeerdsma, A. (2012). *Tjuchem redt zich wel. Advies voor Tjuchem.* Kenniscentrum NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J. en A. Tjeerdsma (2011). *Niehove anno 2011. Hoe waarderen inwoners van Niehove hun leefomgeving?* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J. en A. Tjeerdsma (2011). *Rustig blijven wonen in Niehove. Advies voor Niehove 3.0.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Buiter, O. en J. Rozema (2011). *Leven in Houwerzijl. Onderzoek naar de ervaren kwaliteit van de leefomgeving.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

Rozema, J., O. Buiter, J.A. van den Berg (2011). *Samen mooi wonen in Houwerzijl. Adviezen voor Houwerzijl 2025.* Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling NoorderRuimte, Hanzehogeschool Groningen.

De onderzoeker

Jannie Rozema (1955): ik ben geboren en getogen in het lintdorp Nieuw-Buinen. Mijn voorouders waren turfschippers uit Friesland, Groningen en Overijssel, die zich in de 19^e eeuw in de Veenkoloniën hebben gevestigd. Alhoewel ik dus een Drent ben, heb ik het Veenkoloniale Gronings van huis uit meegekregen. Bij de dorpsonderzoeken in Groningen en Drenthe spreek ik regelmatig mijn moerstaal. Na het VWO aan het

Ubbo Emmius Lyceum in Stadskanaal ging ik Psychologie studeren aan de Rijksuniversiteit Groningen. Zelf onderwijs geven aan de Hanzehogeschool Groningen werd na de studie mijn roeping. Talloze hbo -studenten hebben 30 jaar lang mijn lessen in onderzoeksmethoden en -technieken ontvangen. Geweldig om te doen! Tegenwoordig werk ik als onderzoeker voor het Kenniscentrum NoorderRuimte (Hanzehogeschool Groningen). In de onderzoeksgroep Krimp en Leefomgeving doen we onder leiding van lector Sabine Meier onderzoek naar hoe inwoners betekenisvolle contexten voor hun dorp organiseren. Dat is onderzoek naar waarom mensen zich verbonden voelen met hun dorp en hoe dat transformatiekracht oplevert. De onderzoeken leveren boeiende verhalen op over de kracht van gemeenschappen en initiatiefnemers in het bijzonder. Dorpen, het kenniscentrum, studenten en onderzoekers kunnen een hoop leren van dit praktijkgericht onderzoek! In mijn vrije tijd werk ik in mijn moestuin en sta ik met beide voeten op de grond om te zaaien, te schoffelen en te oogsten.

